

Obsah

AKTUALITY 2
Nároky na členy volených orgánů KA ČR..... 5

NA POMOC AUDITORŮM

Rezervy na rizika z odpovědnosti
(Ing. František Louša) 7
Řízení kvality u společností provádějících
audity – ISQC 1 (3. část)
(Doc. Ing. Vladimír Králíček, CSc.)..... 10

TÉMA ČÍSLA – BANKOVNICTVÍ

Krátké pojednání o bankovním sektoru..... 12
Zeptali jsme se 13
Banky z pohledu auditora
(Ing. Petr Kříž, FCCA)..... 14
Proč je účetnictví bank opředenou
takovou záhadou?
(Ing. Miloslav Lorenc) 18
Evropská směrnice o trzích s finančními
nástroji – MiFID
(Mike Jennings)..... 22
Je to s kampaňkami tak zlé?
Aneb vzpomínky jednoho auditora
(Doc. Ing. Karel Novotný, CSc.)..... 23

DISKUSE

Reakce na algoritmus MF ČR
(Ing. Zdeněk Nejezchleb)..... 24

RECENZE 26

LIDÉ A FIRMY 28

e-příloha Auditor 3/2007

- Finanční leasing dle IAS 17 a odložená daň – poskytovatel leasingu
- Finanční leasing dle IAS 17 a odložená daň – nájemce
- Některé poznatky z ověřování inventarizací majetku a závazků
- Jsou příspěvky na odstraňování elektrozařízení daňovým nákladem?
- Účetní závěrka pro podnikatele za účetní období roku 2006

Toto číslo vyšlo **28. 3. 2007**
Uzávěrka pro příjem podkladů
pro další číslo je **11. 4. 2007**

Čím se zabývá výbor pro metodiku?

Pátým rokem provádějí zákon o účetnictví vyhlášky, které mají za úkol stanovit podrobnější informace o účetních

metodách, pravidlech a postupech. Na ně navazují české účetní standardy. Dalo by se tedy usuzovat, že metodika účetnictví je v České republice stabilizovaná, neproběhly žádné významné koncepční změny. Proč se tedy schází výbor pro metodiku? Čím se zabývá na svých pravidelných měsíčních jednáních? Pojďme nahlédnout například v březnu do desek s podkladovými materiály. V únoru byla velmi zajímavá diskuse týkající se vkladu podniku, kdy jednoznačně převážily věcné a ekonomické argumenty při posuzování u vkladatele, co s opravnými položkami a rezervami. Jsme si vědomi tlaku daňových předpisů, ale u vkládající účetní jednotky hraje významnou roli reálné ocenění finanční investice, znalost skutečností, které měly dopad na dočasné snížení hodnoty jednotlivých majetkových položek atd. Nelze tedy ke zrušení opravných položek a rezerv přistupovat šablonovitě. Účetní jednotka, do níž je vložen podnik, se rozhoduje, zda přijme majetek a závazky v účetním ocenění vkládajícího, či zda ocení složky podniku na základě přecenění znalcem. Měly by se v jejím účetnictví objevit opravné položky u převzatého majetku? Pokud ano, v jaké výši? Případně s jakým daňovým dopadem? Když se závěry z diskuse objevily na papíru, opět ještě vyvolaly další doplnění zapsaných myšlenek. Takže v březnu se

pokusíme diskusi uzavřít. Musíme se totiž věnovat znovu předloženému návrhu interpretace na téma faktoring. Vždyť v praxi se pod tímto pojmem skrývají složité smlouvy plné podmínek, závazků a rizik. Převážný čas na březnovém jednání výboru pro metodiku by však měl být soustředěn na konzultace s pracovníky ministerstva financí na téma úprava účetních metod a postupů u zásob a u dlouhodobého hmotného majetku. Uvítali bychom otevřenou diskusi široké odborné veřejnosti. Věříme, že až budou mít pracovníci odboru metodiky účetnictví a auditu ministerstva financí připraveny návrhy změn českých účetních předpisů, budou předány do připomínkového řízení s dostatečným časovým předstihem k vyjádření připomínek. Členové výboru pro metodiku KA ČR byli vyzváni, aby se zúčastnili klubových setkání s auditory. Na letošní rok je jich připraveno celkem šest. Věříme, že se na nich podělíte s námi o své zkušenosti, problémy a náměty na případné úpravy platných předpisů. Významným bodem programu výboru pro metodiku jsou aktuální informace o vývoji mezinárodních účetních pravidel. Každý, koho zajímá nejen další vývoj metodiky účetnictví, ale také podmínky auditu účetních závěrek, by měl sledovat diskusi týkající se regulace malých a středních firem včetně stanovení limitů je vymezujících. Většinu potřebných informací, případně odkazů na ně, najdete na internetových stránkách komory www.kacr.cz.

Doc. Ing. Hana Březinová, CSc.
předsedkyně
Výboru pro metodiku KA ČR

Ze zasedání Rady KA ČR

Rada na svém zasedání v 19. února 2007 projednala záležitosti výboru pro otázky profese a etiku, a to předložený návrh vyplněného dotazníku pro FEE týkající se definice skupiny/sítě firem, což bude potřeba ujasnit v rámci EU a FEE před transpozicí nové 8. směrnice EU o statutárním auditu do národní legislativy. V souladu se zákonem č. 254/2000 Sb. ve znění pozdějších novel rozhodla vyškrtnout ze seznamu komory několik asistentů auditora pro nedoložení pracovního poměru u auditora nebo u auditorské společnosti.

Rada dále schválila:

- žádosti o pozastavení oprávnění k poskytování auditorských služeb,
- žádosti o udělení výjimky z výše fixního příspěvku na rok 2007.

Rada projednala záležitosti Výboru pro auditorské standardy (VAS):

- a) Předseda VAS Ing. Heřmanský komentoval předložené stanovisko VAS k aplikaci standardu řízení kvality auditorské profese ISQC 1. Vydání metodické pomůcky pro auditory k vytváření podmínek pro zajištění kvali-

ty auditu (resp. aplikace ISQC 1) bylo radě uloženo usnesením XVI. sněmu. Návrh aplikační doložky (AD) k ISQC 1 byl dán auditorům na podzim 2006 do připomínkového řízení, žádná připomínka nedošla. Po diskusi dospěl VAS k závěru, že AD vydat nelze, protože nejsou splněny podmínky, za kterých lze AD v souladu s ISA vydat.

- b) V rámci diskuse byl zmíněn i názor některých členů DK, aby rada iniciovala vytvoření seznamu odborníků, kteří by auditům s aplikací ISQC 1 pomohli. Po diskusi však rada dospěla k závěru, že nebude schopna garantovat odbornost auditorů, kteří se do takového seznamu nechají zapsat, a tudíž nemůže seznam vytvořit.
- c) Na uzavřených stránkách webu KA ČR mohou auditory sdílet informace a případně si domluvit poskytování konzultací či poradenství k aplikaci ISQC 1 na bázi běžných smluvních vztahů bez zásahu rady.
- d) Byl rovněž prezentován průzkum, jak a ve kterých zemích je

ISQC 1 aplikován (resp. je-li promítnut do národních předpisů), ze kterého vyplývá, že dosud pouze dvě členské země IFAC vydaly tzv. Pomůcku pro auditory k aplikaci ISQC 1. Jde o Německo a Jihoafrickou republiku. Ing. Heřmanský přislíbil, že se seznámí s oběma pomůckami a předloží radě pro projednání s VAS návrh řešení v tom smyslu, zda a kterou pomůcku přeložit a vydat pro naše auditory.

Rada vzala na vědomí:

- předběžný výsledek hospodaření roku 2006 před zdaněním, který je o cca 400 tis. Kč vyšší, než bylo uvedeno v odhadu výsledku předloženém XVI. sněmu,
- zápisy ze zasedání prezidia, výborů a komisí,
- zápis z jednání Národní účetní rady,
- zprávu Ing. Šobotníka ze zahraniční cesty do FEE na jednání Pracovní skupiny pro etiku,
- kárná opatření udělená Kárnou komisí.

Ing. Eva Rokosová, MBA
Úřad KA ČR

Mimořádná příloha: Metodická pomůcka pro audit nevýdělečných organizací

V tomto čísle časopisu naleznete jako mimořádnou přílohu nezávaznou metodickou pomůcku pro audit nevýdělečných organizací, kterou připravil Výbor pro veřejný sektor.

Pomůcka je zaměřena na tyto subjekty: politické strany a politická hnutí, nadace a nadační fondy, vysoké školy, obecně prospěšné společnosti a příspěvkové organizace zřízené územními samosprávnými celky.

Každá oblast je dále rozdělena na části: legislativní rámec, upozornění na důležité

paragrafy u vybraných předpisů a příklad zprávy auditora o ověření účetní závěrky.

-ab-

Interpretace NÚR

V lednu 2007 Národní účetní rada zveřejnila dvě nové interpretace: I-9 Odložená daň – první vykázání a I-10 Okamžik účtování o pohledávce z titulu příslušenství k pohledávce u věřitele. Obě interpretace lze nalézt na internetových stránkách

www.nur.cz.

-mj-

Praktická aplikace Mezinárodních auditorských standardů – to bylo téma dvoudenního semináře, který se 14. a 15. února 2007 uskutečnil v hotelu Žebětínský dvůr v Brně. Absolvování dobře obsazeného a organizovaného semináře si mohou účastníci započíst do plnění „prioritního tématu“.

Foto Jiří Vrba

Příručka mezinárodních auditorských standardů 2007

(Handbook of International Auditing, Assurance, and Ethics Pronouncements 2007)

Mezinárodní federace účetních (IFAC) zveřejnila na svých internetových stránkách v průběhu února 2007 Příručku mezinárodních auditorských standardů. Příručka, kterou IFAC vydává každoročně, přináší základní souhrn o IFAC, standardy a pokyny pro oblast auditu, ověřování a etiky platné k 1. lednu 2007.

Hlavní změny oproti vydání příručky z roku 2006 jsou následující:

A) materiály vydané Radou pro mezinárodní auditorské a ověřovací standardy IAASB:

- glosář pojmů – nové datum platnosti – prosinec 2006;
- v červnu 2006 byl stažen standard ISA 230 „Dokumentace“ po-

té, co se stal účinným revidovaný standard ISA 230 „Dokumentace auditu“;

- v prosinci 2006 byl stažen standard ISA 700 „Zpráva auditora o ověření účetní závěrky“ poté, co nastala účinnost revidovaného standardu ISA 700 „Zpráva auditora o úplné účetní závěrce určené k všeobecným účelům“;
- přílohy standardů ISQC 1, ISA 200, ISA 210 (příloha 3), ISA 330, ISA 560, ISA 800, ISRE 2400 (příloha 5) nabyly během roku 2006 účinnosti a byly zapracovány do textu příslušných standardů;
- novelizace předmluvy k mezinárodním standardům pro řízení kvality, audit, prověrky a ostatní ověřovací a související služby

Novinky z IFAC a FEE

Návrh úprav standardů ISA

Mezinárodní federace účetních IFAC vydala v březnu 2007 návrh revize standardu ISA 550 „Propojené osoby“ a návrh úprav

standardu ISA 570 „Předpoklad nepřetržitého trvání účetní jednotky“. Úpravy standardu ISA 570 byly navrženy jako součást projektu vyjasnění, jehož cílem je sjednotit strukturu a terminologii všech standardů ISA. Návrh úprav standardu ISA 550 byl zveřejněn již v prosinci 2005.

Vzhledem k velkému množství připomínek byl vypracován nový návrh. Tento návrh vypracovala Rada pro mezinárodní auditorské a ověřovací standardy IAASB s cílem zvýšit důraz na identifikaci spřízněných osob a transakce s nimi při provádění auditu. Je požadováno, aby auditor v této oblasti vyhodnotil riziko výskytu významné nesprávnosti. Návrh úpravy standardu obsahuje novou definici propojené osoby. Odlišuje také lépe popis auditorských postupů nutných k identifikaci rizika výskytu významné nesprávnosti v oblasti propojených osob a popis auditorských postupů prováděných v reakci na vyhodnocené riziko. Návrh úpravy standardu také zdůrazňuje, že auditor si musí být vědom existence propojených osob a jejich vlivu na účetní závěrku – bez ohledu na to, zda účetní předpisy požadují zveřejnění informací o spřízněných osobách či nikoliv.

Oba návrhy jsou v angličtině k dispozici na internetové adrese www.ifac.org. Připomínky k návrhu revize standardu ISA 550 mohou být zasílány do 30. června 2007, připomínky k návrhu úprav standardu ISA 570 do mohou být zasílány do 31. května 2007 na adresy uvedené na internetových stránkách IFAC.

Studie FEE Zajištění kontroly kvality ověřovacích zakázek

Evropská federace účetních FEE vydala v lednu 2007 studii sumariující situaci v oblasti zajištění kontroly kvality ověřovacích zakázek v 29 evropských zemích k 1. červenci 2006. Ze studie mimo jiné vyplývá, že 11 členských států EU zatím nezavedlo systém veřejného dohledu, který je požadován novou směrnicí o povinném auditu účetních závěrek. Dále bylo zjištěno, že všechny státy, které se projektu zúčastnily, s výjimkou jediného, mají zaveden systém externí kontroly kvality auditorské práce. Ve studii je jasně vyjádřena podpora FEE takovému systému veřejného dohledu, kdy konečná zodpovědnost je v rukou orgánu veřejného dohledu, který může celou řadu aktivit delegovat na profesi. Značná část studie je věnována problematice uznávání systému externí kontroly kvality auditorské práce členskými státy EU vzhledem k tomu, že tato kontrola může být prováděna různými způsoby, které jsou v souladu s novou směrnicí o povinném auditu účetních závěrek. Studie také obsahuje celou řadu doporučení pro zajištění kvalitně fungujícího systému zajištění kvality ověřovacích zakázek. Dokument v angličtině lze nalézt na www.fee.be. -mj-

Redakční poznámka:

Problematikou zajištění kvality při auditu, prověrkách a ověřovacích zakázkách se zabývá i seriál článků „Řízení kvality u společností provádějících audit...“, jehož první dva díly jsme zveřejnili v časopise Auditor č. 1 a 2/2007, a třetí část (dokončení) najdete v tomto čísle Auditora na straně 10. Autorem seriálu je doc. Vladimír Králíček. -mj-

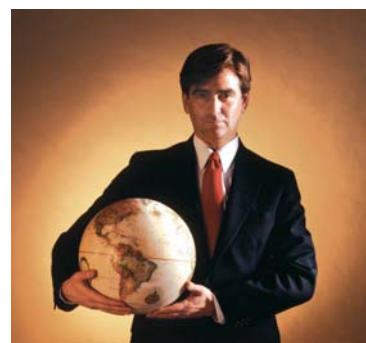
a upravené standardy ISA 240, ISA 300, ISA 315, ISA 330 v rámci projektu IAASB ke zlepšení srozumitelnosti standardů (clarity project). Tyto dokumenty jsou zařazeny na konci publikace Handbook 2007 v části Redrafted International Standards.

Účinnost přepracovaných dokumentů zatím nebyla definitivně stanovena.

B) materiály vydané Radou pro mezinárodní etické standardy účetních IESBA:

- IESBA vydala v průběhu roku 2006 revizi definice pojmu firma patřící do skupiny firem (network firm). Revidovaná definice (nové paragrafy 290.14 – 290.26) vstoupí v platnost pro zprávy o ověření datované 31. prosince 2008 nebo později.

Český překlad výše uvedených upravených standardů ISA, novelizované předmluvy a revidované definice, na kterém v současné době Komora auditorů pracuje, bude

k dispozici v tištěné podobě formou dodatku k Příručce mezinárodních auditorských standardů zhruba v polovině letošního roku. Kompletní znění Příručky 2007 v českém jazyce bude zveřejněno na internetových stránkách komory ve veřejně přístupné sekci. Zároveň Vám připomínáme možnost zaslání všech konstruktivních připomínek a návrhů na úpravu odborné terminologie a textů překladů. Připomínky můžete zasílat na adresu Redakční rady pro překlad ISA: rr-isa@kacr.cz.

Alena Beranová, DiS.
metodický úsek

Nabídka sborníku IFRS 2007

Stejně jako v minulém roce si vás dovolujeme oslovit s nabídkou sborníku **International Financial Reporting Standards** (Mezinárodní účetní standardy) pro rok 2007, vydávaného každoročně Mezinárodní radou pro účetní standardy IASB (International Accounting Standards Board).

Sborník je v původní **anglické verzi** ve vázaném vydání. Cena sborníku je 3300 Kč bez 5 % DPH, tj. **3465 Kč včetně DPH**.

níku je 3300 Kč bez 5 % DPH, tj. **3465 Kč včetně DPH**.

Mimořádná nabídka

V případě, že nám zašlete objednávku a úhradu do 30. 4. 2007, obdržíte sborník se slevou za cenu 3000 Kč bez 5 % DPH za 1 kus, tj. **3150 Kč včetně DPH**. Objednávka je považována za závaznou po zaplacení celkové částky za odběr publikací na účet KA ČR č. 87039011/0100, variabilní symbol 4422. Sborník bude distribuován během května až června 2007. Objednávkový formulář najdete na str. 7 tohoto čísla časopisu Auditor. -sliv-

Volby do orgánů KA ČR: Navrhujte kandidáty do 30. dubna

V souladu s ustanovením § 2 odst. 1 Volebního řádu vyhlásil XVI. sněm KA ČR volby do orgánů komory (rada, dozorčí komise, kárná komise, revizoři účtů), které budou provedeny na XVII. sněmu KA ČR v listopadu 2007 v Praze. S únorovým číslem časopisu Auditor byly auditorům rozeslány formuláře pro návrhy kandidátů do jednotlivých orgánů komory. Ty jsou také ke stažení na webových stránkách komory www.kacr.cz v sekci Aktuality. Upozorňujeme, že kandidáty pro volby do orgánů komory mohou navrhnout pouze auditoři zapsaní v seznamu Komory auditorů ČR.

Na základě usnesení XVI. sněmu KA ČR musí být návrhy na kandidáty do orgánů KA ČR předány volební komisi na adresu Úřadu KA ČR (Opletalova 55, 110 00 Praha 1) **nejpozději do 30. 4. 2007**. Rozhodující je datum uvedené na

poštovním razítku a u osobně doručených návrhů datum uvedené jako den přijetí úřadem komory. Součástí návrhu kandidáta do orgánu KA ČR je i jeho stručná charakteristika. Volební komise KA ČR stanovila následující osnovu:

- odborná praxe,
- způsob poskytování auditorských služeb (§ 13 zák. č. 254/2000 Sb.),
- znalost anglického jazyka u kandidátů do rady,
- jiná odborná činnost (např. vědecká, pedagogická, publicistická, literární činnost apod.).

Návrh musí obsahovat souhlas kandidáta s kandidaturou do příslušného orgánu. Aby nedošlo k porušení zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, obsahuje kandidátka i souhlas kandidáta se zveřejněním údajů specifikovaných v § 4 odst. 2 Volebního řádu.

Tyto údaje budou otištěny v seznamech pro předběžný výběr do jednotlivých volených orgánů a rozeslány všem auditorům.

Vyplňte pečlivě všechny požadované údaje, aby byla kandidátka platná a vámi navržený kandidát mohl být zařazen do předběžného výběru.

V souvislosti s navrhováním kandidátů do orgánů komory odkazujeme na Volební řád sněmu Komory auditorů ČR, § 3, odst. 3, písm. c), podle něhož volební komise vrátí navrhovateli do jednoho měsíce návrhy, ve kterých je navrhován kandidát, jenž je členem orgánu, do něhož je navrhován pro příští funkční období, a byl členem tohoto orgánu i v minulém funkčním období.

Sněm bude podle statutu komory volit 17 členů rady a 5 náhradníků, 11 členů dozorčí komise a 5 náhradníků, 7 členů kárné komise a 3 náhradníky, dva revizory účtů a jednoho náhradníka.

Nároky na členy volených orgánů Komory auditorů

Letošním listopadovým volbám do orgánů komory předchází neméně důležité stadium, ve kterém se budou v úřadu komory do konce dubna shromažďovat návrhy na kandidáty do jednotlivých volených orgánů (Rada, Dozorčí komise, Kárná komise a revizoři účtů). Je dost pravděpodobné, že kandidáti a potažmo nově zvolení členové budou ve větší míře „nováčky“, neboť v souladu s § 30 odst. 2 zákona o auditorech č. 254/2000 Sb. dojde k obměně všech členů, kterým uplynuly dvě po sobě jdoucí funkční období v orgánu komory. Z uvedeného důvodu je jistě namístě přiblížit alespoň heslovitě rozsah a povahu činností, které se na členy volených orgánů komory vztahují, aby kandidáti měli konkrétnější představu o tom, co se od nich po zvolení očekává.

Nároky na členy Rady:

- účastnit se zasedání Rady, který se koná zpravidla jednou měsíčně kromě letních prázdnin,
- zvolit prezidenta a viceprezidenta komory,
- zvolit kancléře, který má na starosti otázky spojené přípravou a kontrolou rozpočtu komory,
- rozhodovat o auditorech na jednání Rady podle Správního řádu (zákon č. 500/2004 Sb.), o věcech svěřených komoře zákonem o auditorech,
- stát se předsedou nebo místopředsedou jednoho z pomocných orgánů komory, tj. výborů nebo redakční rady, a informovat průběžně Radu o činnosti tohoto orgánu,
- svolávat a řídit jednání ve funkci předsedy výboru nebo redakční rady zpravidla jednou měsíčně a schvalovat program jednání,

- zvládat práci s odborným textem v angličtině, který vydává FEE nebo IFAC – ve funkci člena nebo předsedy odborného výboru (metodika účetnictví, auditorské standardy, etický kodex atp.),
- sledovat vývoj odborné problematiky, kterou se daný výbor zabývá,
- připravovat stanoviska nebo připomínky k návrhům, podílet se zprávách pro FEE a IFAC (zpravidla formou vyplnění dotazníků v angličtině),
- stát se členem odvolací komise pro řízení o odvolání proti rozhodnutí Kárné komise,
- sledovat aktualizace Správního řádu, podle kterého Rada, resp. komora ze zákona rozhoduje,
- podílet se na projednávání změn a úprav profesních předpisů komory, které se předkládají sněmu

- ke schválení (statut, volební rád, jednací řád sněmu, příspěvkový řád, etický kodex, směrnice pro řízenou praxi asistenta auditora, směrnice pro kontinuální profesní rozvoj auditora, směrnice pro vyřizování podnětů a stížností, dozorčí řád, kárný řád),
- podílet se na přípravě a schvalovat vnitřní předpisy komory, které se nepředkládají sněmu (pracovní řád, mzdový předpis, směrnice pro poskytování cestovních náhrad, oběh účetních dokladů, zásady pro vyřizování korespondence atp.),
 - podílet se na přípravě sněmu, na jednání se zahraničními organizacemi, na organizování konferencí atp.,
 - připravovat zásadní strategii činnosti komory na následující období a vyhodnocovat předchozí období,
 - připravovat návrh rozpočtu komory na následující období,
 - předkládat zprávu o činnosti Rady sněmu.

Nároky na členy

Dozorčí komise (DK):

- zúčastnit se jednou měsíčně celodenního zasedání DK,
- zapojovat se aktivně na zasedání DK do diskusí při řešení a projednávání především sporných a nejasných problémů; závěry z rozhodnutí či usnesení DK schválené většinou členů respektovat bez ohledu na vlastní názor vyjadřovaný při hlasování,
- realizovat jednou (ve výjimečných případech až dvakrát) do měsíce dohlídku většinou v místě podnikání auditora, která při pravidelných prověrkách představuje kontrolu minimálně dvou auditorských zakázek (s adekvátní znalostí zákonných a profesních předpisů účinných v aktuálním kontrolovaném období),
- postupovat při prováděném dohledu v souladu s povinnostmi osob provádějících dohled, konkrétně specifikovaných především v Dozorčím řádu (dále jen DR),
- aplikovat v průběhu dohledu zavedené kontrolní postupy DK

- dle schválené metodiky dohledu a podílet se, v součinnosti se zaměstnanci referátu dohledu (RD), na vedení podrobného spisu z průběhu dohledu,
- podílet se na zpracování zprávy o dohledu v rozsahu § 13 DR ve spolupráci s pracovníky RD; na zasedání DK předkládat návrhy ke schválení termínu, kdy má být prověrka u kontrolovaného subjektu dohledu provedena příště,
 - zpracovat kvalifikovaný podnět v případech, kdy je u subjektu dohledu zjištěno závažné či opakované porušení zákonných nebo profesních předpisů, který bude na základě schváleného rozhodnutí DK předán kárné komisi (KK) k případnému zahájení kárného řízení,
 - účastnit se kárného řízení v případě, že podaný podnět byl vyvolán závěrem z dohlídky, na které člen DK participoval a oznámení k zahájení kárného řízení zpracoval,
 - rozhodovat o případném zahájení šetření podnětů zjištěných či vyvolaných masmédií,
 - účastnit se projednávání uvažovaných změn a úprav profesních předpisů komory a kontrolních postupů DK vztahujících se k realizaci dohledu nad výkonem auditorské profese, účastnit se odborných školení.

Nároky na členy

Kárné komise (KK):

- zúčastnit se zpravidla jednou měsíčně celodenního zasedání KK,
- zapojovat se na zasedání KK do diskusí při řešení a projednávání především sporných a nejasných problémů,
- respektovat bez ohledu na vlastní názor rozhodnutí či usnesení KK schválené většinou členů vyjadřovaný při hlasování,
- prověřovat jako pověřená úřední osoba spolu s pracovníkem RD podněty došlé komoře a rozhodovat o zahájení nebo nezahájení kárného řízení dle Směrnice pro vyřizování podnětů (SVP) a Kárného řádu (KŘ),

- respektovat podstatně vyšší nároky na časovou flexibilitu, protože podněty nelze „naplánovat“ a musí se vyřizovat podle Správního řádu a profesních předpisů (SVP a KŘ) ve stanovených (velmi krátkých) termínech,
- rozhodovat na zasedáních KK jako člen správního orgánu o kárných opatřeních podle Kárného řádu a zákona o auditorech,
- účastnit se projednávání změn a úprav profesních předpisů komory vztahujících se zejména ke kárnému řízení a vyřizování podnětů a stížností na auditory,
- účastnit se odborných školení pro členy,
- sledovat vývoj novel zákona č. 500/2004 Sb. tj. Správního řádu.

Nároky na revizory účtů:

- ověřovat roční účetní závěrku komory,
- kontrolovat v průběhu roku hospodaření komory,
- připravit pro sněm zprávu o ověření roční účetní závěrky komory.

Podrobně jsou povinnosti uložené voleným orgánům komory popsány v zákoně o auditorech č. 254/2000 Sb. ve znění pozdějších novel a ve Statutu komory.

Každý orgán komory, výbor a redakční rada mají na podporu své činnosti v úřadu komory příslušného referenta nebo asistenta, který agendu připravuje a odborně spolupracuje (viz obsazení úřadu komory ve zprávě pro XVI. sněm KA ČR). Členové volených orgánů komory obdrží paušální náhradu za ztrátu času vynaloženého v souvislosti s plněním povinností člena orgánu vztahujících se k dané funkci, tj. 8 000 Kč měsíčně, přičemž prezident komory, viceprezident a předsedové a místopředsedové komisi mají tyto náhrady o něco vyšší.

Zpracovali:

Ing. Eva Rokosová, MBA,
ředitelka Úřadu KA ČR,

Mgr. Slavomíra Stárková,

Ing. Jaroslav Němec a Ing. Jan Novák, referát dohledu Úřadu

Rezervy na rizika z odpovědnosti za dodávky výrobků, zboží, prací a služeb a související účtování

Na minulém sněmu auditorů upozornil předseda kárné komise ing. Josef Zídek na to, že auditoři leckdy vydávají výrok bez výhrady, i když v účetní závěrce chybí podstatná informace, jako např. to, že nejsou vytvořeny dostatečné opravné položky. I když to pan předseda výslovně nezmínil, vzniká podobná situace i při absenci potřebných rezerv. Účetní jednotky vytváří velmi často pouze zákonné rezervy na opravy dlouhodobého majetku. Často je přehlížena potřeba vytvářet i rezervy na náklady, které mohou účetním jednotkám vzniknout z poskytnutých záruk na jejich prodané výrobky, zboží či služby (dále jen dodávky) v obdobích následujících po jejich uskutečnění. Povinnost vytvářet tyto rezervy vyplývá z § 25 odst. 2 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví (dále jen Zá-

kon). Vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví (dále jen Vyhláška) tuto povinnost více rozvádí, a mimo jiné uvádí (v § 16), že v rozvahové položce B.I.4 Ostatní rezervy se zachycuje i rezerva na garanční opravy.

Nevytvoření potřebné rezervy je porušením akruálního principu tak, jak je uveden v § 3 Zákona, protože znamená, že náklady nejsou účtovány do období, s nímž věcně souvisí. V tomto případě, že náklady nejsou účtovány do období, do kterého byly zaúčtovány výnosy, ke kterým se tyto náklady vztahují, protože i náklady vzniklé jako důsledek odstraňování vad minulých dodávek mají příčinnou

souvislost s výnosy z těchto dodávek dosažených. Takovéto náklady je proto třeba zaúčtovat do toho období, v kterém byly zaúčtovány výnosy, a to tehdy, jestliže je pravděpodobné, že k nim dojde a lze předpokládat, že výše těchto nákladů nebude zanedbatelná. Takovýto přístup odpovídá jak Zákonu, tak i IAS.

Odpovědnost dodavatele za kvalitu uskutečněných dodávek vyplývá jak z hlavy II – Kupní a směnná smlouva Občanského zákoníku (např. §§ 597 a 622), tak i z hlavy II – Ustanovení o obchodních závazkových vztazích Obchodního zákoníku (např. § 425), přičemž je třeba si uvědomit, že pojem zboží používaný uvedenými zákony je nutno v účetnictví dodavatele vztáhnout na všechny kategorie zásob, tudíž nejen na zboží, ale i na zásoby vlastní výroby, případně prodává-

OBJEDNÁVKA – IFRS 2007

Závazně objednávám	International Financial Reporting Standards 2007	Počet objednaných ks
Cena za 1 ks (při objednávce do 30. 4. 2007)	3150 Kč	Cena celkem
OBJEDNAVATEL		
Firma		
Příjmení, jméno, titul		
Adresa (vč. PSČ)		
IČO	DIČ	
Telefon	Fax	
Úhradu ve výši Kč jsme provedli na účet Komory auditorů ČR č. 87039011/0100, v.s. 4422		
dne	2007 Razítko a podpis objednavatele
Objednávku zašlete poštou na adresu: Komora auditorů ČR, Opletalova 55, 110 00 Praha 1 nebo na číslo faxu 224 211 905 nebo e-mailem na adresu: kacr@kacr.cz		

ný materiál. Odpovědnost za provedené práce dle smlouvy o dílo stanoví Obchodní zákoník v hlavě II, díl X, oddíl 8. Všechna tato ustanovení zakládají odběrateli možnost uplatnit (reklamovat) u dodavatele vady, které, dle jeho názoru, má příslušná dodávka. Dodavatel takovou reklamaci může, ale též nemusí uznat. Pokud se obchodní partneři nedohodnou, rozhodne s konečnou platností až soud. Přísnější je ustanovení § 53 odst. 7 Občanského zákoníku týkající se smluv uzavřených na dálku, dle kterého má u těchto smluv odběratel právo v určitém termínu dodávku vrátit. Dodavatel může na základě smlouvy převzít odpovědnost též dobrovolně.

Potřeba tvořit rezervu může vzniknout rovněž v případech, kdy při přejímacím řízení (kolaudaci) jsou zjištěny vady a nedodělky, pokud tyto nejsou odstraněny do rozvahového dne. U nedodělků nejde sice o záruční opravy, ale je to podobná odpovědnost, jaká vzniká dodavateli po rozvahovém dni uzavírajícím účetní období, v kterém byla dodávka vyfakturována za kvalitu provedených prací. Hodnota nedodělků by sice měla být časově rozlišena pomocí výnosů příštích období, protože bylo vyfakturováno něco, co nebylo provedeno, ale současná praxe nerozlišuje mezi účtováním nákladů vznikajících při odstraňování nedodělky či vady.

Potřeba vytvořit rezervu může dodavateli vzniknout i v případě, že má povinnost do určité doby přijmout dodanou věc zpět bez udání důvodů (tzv. obchody na dálku – dobírka, internet), nebo se k tomu zavazuje dobrovolně nad rámec svých povinností daných zákonem, např. nabízí možnost vrácení dodaného zboží v případě, že zákazník není s dodávkou spokojen; v obou případech tehdy, když lze v následujícím období z takto převzatých závazků očekávat náklady.

Vždy, když očekávané náklady spojené s odpovědností za vady dodávek nejsou nevýznamné, by mělo být zváženo, zda s ohledem na výše uvedená ustanovení Záko-

na nevzniká povinnost vytvořit rezervu.

Je třeba si též všimnout, že v § 39 Vyhlášky je uveden požadavek uvést v příloze k účetní závěrce rozpis rezerv a že dle § 57 Vyhlášky podléhají rezervy inventarizaci. Při té je třeba dle Českého účetního standardu č. 004 – Rezervy posuzovat jak výši rezerv, tak jejich odůvodněnost. Standard požaduje též stanovit vnitřním předpisem tituly pro tvorbu rezerv, jejich výši a způsob jejich vytváření a používání. Při poskytování garančních paušálů obvykle nevzniká potřeba vytvářet rezervy, a proto se tento článek nezabývá jejich účtováním. Rovněž se nezabývá výkladem účetních postupů souvisejících s náhradami škod, u nichž příčina jejich vzniku byla způsobena dodavatelem či vznikly důsledkem jeho dodávky. Je třeba vždy odlišit, zda jde o reklamaci z důvodů vad dodávky, nebo o požadavek na náhradu škody – např. dle ustanovení § 373 a dalších Obchodního zákoníku.

Jak vyplývá z předchozího textu, dodavatelům mohou v účetních obdobích následujících po účetním období, v kterém byly uskutečněny dodávky výrobků, zboží, prací a služeb, vznikat náklady související s odstraňováním vad těchto dodávek. Takové náklady vznikají buď poskytnutím peněžní náhrady (dobropisu), provedením či úhradou opravy, nebo výměnou dodaného výrobku (zboží) za nový bezvadný; u služeb opětovným poskytnutím služby. Může dojít i k odstoupení od smlouvy. Po výměně výrobku může dodavatel vyměněný předmět opravit, nebo když oprava není ekonomická, případně je nemožná, ho zlikvidovat.

Neuvedení či chybné uvedení rezerv na garanční opravy v účetní závěrce může významným způsobem ovlivnit úsudek nebo rozhodování uživatele. Přesto není problematika jejich tvorby a použití Vyhláškou ani Českým účetním standardem více rozvedena. Absence těchto rezerv není leckdy vytýkána ani auditorem, i když může znamenat zkreslení věr-

ného obrazu, který je účetní jednotkou podáván v účetní závěrce o předmětu účetnictví.

Návrh možných postupů při tvorbě rezerv na náklady spojené s odstraňováním vad uskutečněných dodávek

Výchozím předpokladem pro zjištění správné výše rezervy je u dodavatele sledování nákladů, které každoročně účetní jednotce vznikají v souvislosti s garančními opravami, a analýza jejich příčin. Pokud toto sledování není zajištěno, je nutno výši očekávaných budoucích nákladů, vyplývajících z odpovědností za kvalitu provedených prací a dodávek uskutečněných do konce rozvahového dne, stanovit kvalifikovaným odhadem.

Rezervu je povinen vytvářet dodavatel, kterému pravděpodobně vzniknou nikoliv nevýznamné závazky v souvislosti s odstraňováním vad a nedodělků nebo s uplatněním jeho odpovědnosti za vady dodávaného zboží nebo služeb (tj. z přijatých reklamací od odběratelů), pokud tyto potenciální budoucí závazky vyplývají z dodávek či výkonů uskutečněných před rozvahovým dnem. Tuto rezervu vytváří nejpozději k rozvahovému dni, a to ve výši odpovídající očekávaným budoucím nákladům v následujících účetních obdobích, které budou vynaloženy na odstranění vad a nedodělků, na opravy dodaných výrobků či zboží, nebo na výměnu původně dodaného předmětu. Náklady mohou též vzniknout v důsledku odstoupení odběratele od smlouvy, a tím vrácení dodávky proti vrácení peněz.

Výše očekávaných nákladů může být odhadnuta jednotlivě, dle jednotlivých smluv či jejich druhů, nebo i jinak, například procentem z celkové fakturace. Výše rezervy by měla odpovídat těmto očekávaným nákladům, a neměla by se od nich proto příliš odlišovat – jak dolů, tak nahoru, protože jinak by došlo k narušení věrného obrazu, který má být účetní závěrkou podán. Přitom je třeba brát v úvahu možné náhra-

dy od pojišťovny, pokud je na tuto odpovědnost dodavatel pojištěn. Jestliže dodavatel může uplatnit garanci u svého dodavatele, a je velmi pravděpodobné, že mu reklamace budou uznány, nemusí rezervu vytvářet, protože mu pak nevznikají opravou či výměnou dodaných a reklamovaných předmětů žádné náklady. Pokud by ale období, na které dodavatel poskytuje garanci, přesahovalo období, po které ručí jeho dodavatel, je třeba zvážit, zda na tuto část garančního období není třeba rezervu vytvořit.

Smluvené pozastávky ani jejich výše nemohou mít vliv na výši rezervy. Pokud dojde k soudnímu či rozhodčímu řízení, a to trvá i po ukončení garančního období, měl by dodavatel zvážit riziko a případně držet odpovídající výši dříve vytvořené rezervy po celou dobu sporu, a to obzvláště, pokud bude po vydání pravomocného rozsudku v jeho neprospěch konáno odvolací řízení. Jestliže je proti účetní jednotce podána žaloba a předmět žaloby nebyl kryt rezervou, vznikl podmíněný závazek. Ten by měl být zveřejněn alespoň jeho uvedením v příloze k účetní závěrce. Jestliže dodavatel netvoří rezervy na potenciální náklady plynoucí z poskytnutých záruk pravidelně, např. proto, že se reklamace vyskytují pouze sporadicky, měl by vždy zvážit potřebu tvorby rezervy, pokud přijme reklamace a o jejich výsledku nebude do rozvahového dne rozhodnuto. Především by mělo být přihlédnuto k výši reklamovaných částek. Po definitivním rozhodnutí o výsledku reklama-

mace v jeho neprospěch by měl účtovat o nákladu, který mu díky tomu vznikne, a o použití rezervy tak, jak postupuje v případech, kdy měl rezervu vytvořenu (viz následující bod).

Způsob účtování o tvorbě a použití rezervy by měl u dodavatele navazovat na minulý vývoj uplatňování reklamací v průběhu období, po které trvá ručení. V návaznosti na tento vývoj může být o tvorbě a použití rezervy účtováno například těmito způsoby:

- Stav rezervy se upraví k rozvahovému dni na základě inventarizace fakturovaných výkonů nebo dodávek a pravidel pro určení výše rezervy vydaných v účetní jednotce. V průběhu účetního období se o tvorbě a použití rezervy neúčtuje.
- Rezerva se tvoří předem daným způsobem z každé vystavené faktury a její použití je účtováno ve výši nákladů vynaložených na reklamaci týkající se konkrétně té které vytvořené faktury, a tím i rezervy. Pokud dojde k vyčerpání celé rezervy vytvořené na konkrétní fakturu, je nadále účtováno o reklamačních nákladech bez účtování o použití rezervy. Pokud dojde po uplynutí reklamační lhůty k nevyčerpání rezervy vytvořené na jednotlivou fakturu, zúčtuje se použití nevyčerpaného zbytku. Tento postup je vhodný u kusové výroby nebo u staveb.

Rezerva se tvoří měsíčně procentem z objemu fakturace dosažené v příslušném měsíci (či za jiné předem dané období, např. jednou za účetní období) a každý měsíc se účtuje její použití ve výši, která odpovídá tomu, jaký má podíl toto období na celkové délce garanční lhůty bez ohledu na to, jak jsou ve skutečnosti reklamace uplatňovány. Dodavatel účtuje o potřebné výši rezervy po celou dobu trvání garančních lhůt, a to v odpovídající výši. Na základě zkušeností nebo oprávněných předpokladů je možné přihlédnout k měsícům, po kte-

ré k rozvahovému dni bude ještě trvat garanční období, a v závislosti na tom potřebnou výši rezervy krátit.

V závislosti na vývoji uplatňování reklamací může být stanoveno účtování použití rezervy některým z výše uvedených způsobů, ale nerovnoměrně, například vázáním největší části, či celé rezervy na konec garanční doby, nebo účtování použití rezervy narůstajícím způsobem.

Účetní jednotka může použít i jinou metodu. Použitá metoda by měla být vždy předem vyhlášena a popsána v příloze k účetní závěrce.

Závěr

Tvorba rezerv je významným prvkem účetnictví a vyplývá z ustanovení Zákona. Vytvářet potřebné rezervy je povinností účetní jednotky – bez ohledu na to, zda je výsledkem hospodaření zisk či ztráta. Rezervy není nutno vytvářet pouze tehdy, když prokazatelně nedochází k budoucím nákladům spojeným s riziky, na jejichž krytí by byla rezerva určena, nebo pokud by důsledkem uplatnění náhrad za vady vznikaly účetní jednotce pouze náklady v nevýznamné výši. Rezervy nevytváří dodavatel, který poskytuje takzvaný garanční paušál, pokud náklady spojené s tímto paušálem zahrne do období uskutečnění dodávky. Rezervy rovněž nevytváří dodavatel, jehož rizika jsou v dostatečné míře kryta pojištěním nebo zárukami jeho dodavatele.

Rezerva na rizika vyplývající ze skrytých vad dodávek, případně z práva odběratele vrátit koupenou věc, mohou být významnou položkou, jejímž neuplatněním je zkreslován věrný obraz ve smyslu požadavků Zákona. Totéž platí i pro vady a nedodělky zjištěné při předávacím řízení. Proto je nutno považovat za porušení věrného obrazu jak nedostatečné, tak nadměrné vytváření rezerv.

Ing. František Louša

člen Výboru pro metodiku KA ČR

Řízení kvality u společnosti provádějících audity, prověrky historických finančních informací, ostatní ověřovací zakázky a související služby

(3. část)

Určení týmů provádějících zakázku

Ustanovení ISQC 1 o sestavení týmů provádějících zakázku připadá v úvahu pouze tam, kde je možné týmy (byť i dočasné) vytvářet. Tam, kde je auditorská společnost tvořena jedním auditorem a jedním asistentem, bude asi tvorba týmu zcela formální záležitostí. „Manuál“ by dle mého názoru měl obsahovat jednak proces stanovení osoby, která je partnerem odpovědným za zakázku, a dále pak postupy, jak jsou určeny další osoby, které se stanou členy týmu. V této části je třeba akcentovat úlohu odbornosti, aspekt dostatečné časové kapacity a v neposlední řadě i otázku nezávislosti tak, jak bylo obsažně vysvětleno v předchozí části.

Provedení zakázky

Auditorská společnost v „manuálu“ stanoví takové zásady a postupy, které jí poskytnou přiměřenou jistotu, že zakázky jsou prováděny v souladu s obecně závaznými právními předpisy i odbornými profesními standardy. Prostřednictvím těchto zásad a postupů společnost usiluje o jednotnost v kvalitě. Toho je možné dosáhnout především použitím manuálů (ať již v písemné či elektronické podobě), softwarových nástrojů nebo jinými formami dokumentace. Z nich se především u velkých firem uplatňují odvětvové směrnice a postupy, které se zaměřují na specifika té které zakázky. V průběhu zakázky se uplatňuje vnitřní kontrola tak, že základním principem je dohled zkušenějšího člena týmu nad členem méně zkušeným. Přestože větší firmy používají i víceúrovňové systémy, doporučení pro malé a střední firmy je využít úroveň tři až čtyř stupňů:

- odpovědný auditor (partner odpovědný za zakázku),

- manažer zakázky,
- asistent senior,
- asistent junior.

Tato čtyřúrovňová hierarchie se dle mých zkušeností často modifikuje tak, že splývá úroveň odpovědného auditora (sám auditor si zakázku řídí a zároveň se v poměrně velkém rozsahu podílí na její realizaci), popřípadě splývá úroveň senior a junior, což bývá dáno i postupným „stárnutím“ zaměstnanců na juniorských pozicích a praktickou nemožností je neustále obnovovat. Tyto aspekty by měly být vždy zdokumentovány, aby bylo zpětně jasné, kdo a za co v průběhu zakázky odpovídal. Je zřejmé, že konečná odpovědnost je na partnerovi odpovědném za zakázku, ale dokonalá znalost toho, jak se kdo na zakázce podílel, je nezbytná pro dosažení dokonalého přehledu.

Průběžné monitorování

Auditorská společnost by ve svém „manuálu“ měla stanovit takové zásady a postupy, které jí poskytnou přiměřenou jistotu, že řízení kvality funguje správně, přiměřeně, efektivně a konzistentně. Způsob, jak dosáhnout takové přiměřené jistoty, spočívá jednak v prověrkách řízení kvality (viz první část článku v čas. Auditor č. 1/2007), ale především v následných kontrolách již dokončených zakázek.

Účelem kontroly je především zhodnocení toho, zda:

- profesní standardy, regulační i právní předpisy byly dodrženy,
- systém řízení kvality byl správně navržen, vhodným způsobem zaveden a zda potřebuje či nepotřebuje změnu pro další období,
- zprávy vydané společností byly, právě na základě fungujícího systému řízení kvality, přiměřeně daným okolnostem a podmínkám.

Ve společnosti by mělo být stanoveno, kdo je partnerem odpovědným za následnou kontrolu, ve velkých společnostech by takových partnerů mohlo být i více, například specializovaných dle odvětví (finanční sektor, průmyslové podniky, telekomunikace a IT atp.).

Následná kontrola již ukončených zakázek je zpravidla prováděna tak, že je využito období „sedla“ v auditorské sezoně (pokud máte pocit, že takové období již neexistuje a že jste stále „na vrcholu“, pak se nad sebou zamyslete – já se nad tím neúspěšně zamýšlím již několik let). Standard požaduje, aby byla překontrolována minimálně jedna zakázka každého partnera odpovědného za zakázku v periodicitě maximálně tří let. Záleží tedy pochopitelně na mnoha okolnostech, jakou periodicitu nastavit v konkrétní firmě, ale pro počáteční fázi zavádění ISQC 1 bych doporučil roční periodicitu. Poté, co by se ukázalo, že cíle dosažení odpovídající kvality jsou naplňovány všemi partnery firmy, je možné periodicitu popřípadě i prodloužit.

Při výběru zakázek bych patrně respektoval doporučení uvedená v čl. 78 a následujících standardu s tím, že bych nevyužíval ustanovení, které říká, že „...některé mohou být vybrány, aniž by byl tým provádějící zakázku předem informován“. Nedomnívám se totiž, že by bylo možné některé zakázky „připravit“ na následnou kontrolu, zatímco kvalita jiných by byla nesrovnatelně nižší. Pokud bych však systém kvality používal ve firmě již několik let, pak by možná i toto ustanovení bylo použitelné.

Výsledky následné kontroly by měly být projednány se všemi partnery odpovědnými za zakázku, ale zprostředkovaně i se všemi zaměstnanci společnosti, kteří se podíleli na au-

ditorských zakázkách. Nedostatky, u nichž lze očekávat, že budou zjištěny, lze rozdělit na:

- náhodné (neimplikují potřebu změny systému řízení kvality),
- systémové (vyžadující změnu systému řízení kvality).

V obou případech by však mělo být postupováno tak, aby jednotlivá konkrétní zjištění vyústila v realizaci jednoho, popřípadě i několika níže uvedených bodů:

- nápravné opatření ve vztahu k zakázce,
- nápravné opatření ve vztahu k pracovníkovi, který se na zakázce podílel,

- využití konkrétních zjištění pro školení a odborný rozvoj pracovníků,
- změna zásad a postupů v systému řízení kvality,
- interní disciplinární řízení (zejména v případě opakujících se prohřešků).

Projednání výsledků kontroly se uskutečňuje minimálně jednou za rok, tato minimální hranice daná standardem bude asi i hranicí praktickou a nejčastěji užívanou. V kompetenci společnosti je i to, které informace o nedostatecích bude považovat za relevantní pro projednání na nižších úrovních, než je partner odpovědný za zakázku. Dle mého názoru nejde o snahu zamlčet zjištěné skutečnosti, ale vhodným způsobem alokovat odpovídající, srozumitelné informace na jednotlivé úrovně. Například chybné stanovení hladiny významnosti v rámci ověření konsolidované účetní závěrky bude jistě informace sdělitelná manažerovi zakázky, ale jistě již bude zcela bezobsažná pro pozici senior či dokonce junior.

Naopak chybné, logicky nesprávné odvození závěrů z dílčích zjištění asistentů se může považovat za vhodné pro všechny zúčastněné úrovně (asistent junior bude za krátkou dobu seniorem a je tedy nutné mu ukázat, jakých chyb v logice by se v budoucnu, tedy na vyšší pozici, neměl dopouštět).

Stížnosti a obvinění

V současné době se velký důraz klade na správné vyhodnocování podnětů, stížností, obvinění, udání (v anglické terminologii „whistleblowing“). Společnost je povinná, s výjimkou jasně neopodstatněných stížností a obvinění, prošetřit veškerá interní, externí, ale patrně i anonymní udání. Prošetření dozoruje partner, který má dostatečné zkušenosti a pravomoci ve firmě. Je zřejmé, že u malých společností bude dělba práce na systému řízení kvality, tedy i na dozorování v otázkách „whistleblowingu“ problematická. To však nezbavuje malé společnosti povinnosti se touto problematikou zabývat. Standard navíc i zde umožňuje využití služeb vhodné kvalifikované externí osoby.

Dokumentace

Stejně jako v ostatních oblastech práce auditora, i v oblasti řízení kvality je jeho povinností zavést takové postupy dokumentace, které poskytnou důkazní informace o fungování každé složky systému řízení kvality.

Novela ISQC 1 účinná od 15. června 2006 se v návaznosti na přijetí standardu ISA 230R Dokumentace auditu velmi obsáhle věnuje dokumentaci. Zavádí například pojem „uzavření zakázky“, kterým se rozumí dokončení, kompletace složky zakázky tak, aby dokumentace byla dále nepřístupná. Z diskuse s některými kolegy v zahraničí vyplynulo, že je profesními předpisy požadováno, aby veškerá dokumentace byla neskenována, nahrána na CD a uložena u profesní organizace. Tento postup ISQC 1 nevyžaduje, nicméně z jeho díkce vyplývá, že by měl být stanoven přiměřený časový limit na dokončení zakázky, který se u au-

ditu doporučuje maximálně 60 dní od data vydání zprávy auditora. U jiných ověřovacích zakázek může být dle standardu limit odlišný, ale dle mého názoru lze jen obtížně nalézt argumenty, proč a s jakou vypovídací schopností dokončovat spis ještě později, než jsou dva měsíce po vydání zprávy. Standard relativně podrobně popisuje vazbu mezi papírovou a elektronickou dokumentací, domnívám se však, že tyto postupy jsou již v České republice běžné.

Závěr

V seriálu tří článků jsem se pokusil srozumitelnou formou naznačit, jak by mohl vypadat systém řízení kvality u auditorských společností i auditorů podle standardu ISQC 1. Standard je dle data účinnosti platný již od 15. 6. 2005 s novelou účinnou od 15. 6. 2006, ale stejně jako každá novinka, i on vyžaduje určitou dobu na plné zavedení. To, že se jedná o složitou oblast, ilustruje i skutečnost, že IFAC na podzim loňského roku vypsál výběrové řízení na dodavatele „příručky“, která by osvětlila problematiku lépe než samotný standard, a pomohla tak především středním a malým auditorským společnostem se s poměrně složitou a mnohdy rozporuplnou materií vypořádat. Pokud jste v seriálu článků našli inspiraci pro svoji činnost ve firmě, bude to pro mne nejlepší odměnou za čas, který jsem prostudování řady dokumentů i napsání těchto řádků věnoval.

Doc. Ing. Vladimír Králíček, CSc.

auditor, č. osv. 174
katedra finančního účetnictví a auditingu
Vysoká škola ekonomická v Praze

Seriál článků byl zpracován jako jeden z výstupů výzkumného záměru „Rozvoj účetní a finanční teorie a jejich aplikace v praxi z interdisciplinárního hlediska“ s registračním číslem MSM6138439903. Uvedení postavení autora v předchozích článcích jako „prezident KA ČR“ bylo s poukazem na výzkumný záměr nadbytečné.

Krátké pojednání o bankovním sektoru

Tabulka č. 1: **Auditoři v bankách v letech 2001 – 2005**
(banky působící v ČR, statutární audit)

	2001	2002	2003	2004	2005
ABN AMRO Bank	EY	EY	EY	EY	EY
BAWAG Bank CZ (dříve Interbanka)	KPMG	KPMG	KPMG	KPMG	KPMG
BAWAG Bank CZ (dříve Dresdner Bank CZ)	PwC	PwC	KPMG	KPMG	KPMG
Citibank	KPMG	KPMG	KPMG	KPMG	KPMG
Commerzbank Aktiengesellschaft, pob. Praha	PwC	PwC	PwC	PwC	PwC
CALYON Banka	PwC	PwC	PwC	PwC	PwC
Česká exportní banka	AA	EY	PwC	PwC	PwC
Česká spořitelna	DT	DT	DT	DT	DT
Českomoravská stavební spořitelna	PwC	PwC	PwC	PwC	PwC
Českomoravská záruční a rozvojová banka	PwC	PwC	DT	DT	DT
Československá obchodní banka	PwC	PwC	PwC	PwC	PwC
Deutsche Bank AG Filiale Prag, org. složka	KPMG	KPMG	KPMG	KPMG	KPMG
eBanka	KPMG	KPMG	KPMG	KPMG	KPMG
GE Money Bank	KPMG	KPMG	KPMG	KPMG	KPMG
HSBC Bank – pobočka Praha	KPMG	KPMG	KPMG	KPMG	KPMG
HVB Bank Czech Republic	KPMG	KPMG	KPMG	KPMG	KPMG
HYPO stavební spořitelna	KPMG	KPMG	KPMG	KPMG	KPMG
Hypoteční banka	PwC	PwC	PwC	PwC	PwC
IC banka	n.a.	n.a.	KPMG	KPMG	KPMG
ING Bank	PwC	KPMG	KPMG	KPMG	KPMG
J&T Banka	KPMG	KPMG	KPMG	KPMG	KPMG
Komerční banka	DT	DT	DT	DT	DT
Modrá pyramida stavební spořitelna	DT	DT	DT	DT	DT
PPF Banka	KPMG	KPMG	KPMG	KPMG	KPMG
Raiffeisenbank	KPMG	KPMG	KPMG	KPMG	DT
Raiffeisenbank im Stiftland, pobočka Cheb	BDO	BDO	BDO	BDO	BDO
Raiffeisen stavební spořitelna	IB GT	KPMG	KPMG	KPMG	KPMG
Oberbank AG pobočka ČR (dříve Sparkasse Mühlviertel – West, pob. ČB)	KPMG	KPMG	KPMG	KPMG	KPMG
Stavební spořitelna České spořitelny	DT	DT	DT	DT	DT
Volksbank CZ	PwC	PwC	PwC	PwC	PwC
Všeobecná úverová banka, pobočka Praha	DT	DT	DT	EY	EY
Waldviertler Sparkasse von 1842	IB GT	IB GT	IB GT	BDO	BDO
Wüstenrot hypoteční banka	x	n.a.	NSL	NSL	NSL
Wüstenrot –stavební spořitelna	DT	DT	NSL	NSL	NSL
Živnostenská banka	PwC	PwC	PwC	KPMG	KPMG

Vysvětlivky: x – bez licence, AA – Arthur Andersen, DT – Deloitte, EY – Ernst & Young, PwC – PricewaterhouseCoopers, IB GT – IB Grand Thornton, NSL – Nörr Stiefenhofer Lutz

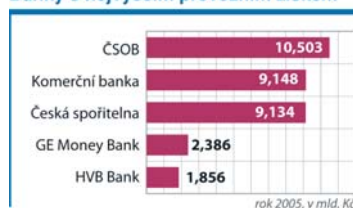
Vývoj bankovního sektoru v České republice je v poslední době hodnocen pozitivně. Nejčastěji se zmiňuje stabilita sektoru a dobré hospodářské výsledky bank. Po bouřlivém vývoji v devadesátých letech (transformace někdejších státních bank na akciové společnosti, vznik celé řady nových bankovních domů, následná vlna konkurzů a nucených správ, oddlužování, privatizace, změny vlastníků) se situace v bankovním sektoru stabilizovala. Velké finanční skupiny i menší bankovní domy si udržují svoje tržní pozice a mají stabilní vlastnickou strukturu. Během roku 2006 vzrostla aktiva v obchodních bankách o 178 miliard korun (v roce 2005 tento nárůst činil 319 mld. Kč). Hlavní příčinou růstu byly a jsou především úvěry fyzickým osobám. Pokud jde o strukturu, téměř celý bankovní sektor (96 %) kontrolují prostřednictvím přímého a nepřímého podílu zahraniční akcionáři. V současné

době působí v České republice 24 bank (toto číslo zahrnuje i 6 stavebních spořitelny) a 13 poboček zahraničních bank. Řada zahraničních bank navíc využila možnosti jednotné licence v rámci EU a oznámila poskytování svých bankovních služeb také v ČR – v současnosti je jich 148. K největším hráčům na trhu patří (dle bilanční sumy) ČSOB, Česká spořitelna, Komerční banka a HVB Bank. Na tomto pořadí nic nezmění ani dvě ohlášené fúze: Letos by mělo dojít k propojení HVB Bank a Živnostenské banky (UniCredit), v příštím roce se spojí Raiffeisenbank s eBankou (akvizice již proběhla, fúze se plánuje na rok 2008). Vývoj v českém bankovním sektoru v zásadě koresponduje se situací v evropském, resp. světovém bankovníctví, pro kterou jsou charakteristické mezinárodní fúze a budování finančních skupin napříč širším spektrem finančních služeb (banky, pojišťovny, penzijní fondy, leasingové společnosti ap.).

Bankovní sektor v nejbližší době nepochybně ovlivní integrace dohledu nad finančním trhem (ČNB) a aplikace směrnice MiFID.

-jd-

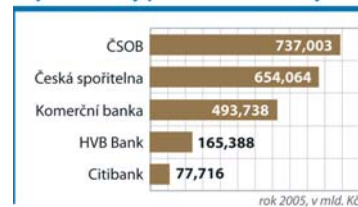
Banky s nejvyšším provozním ziskem

Banky podle vkladů primárních klientů

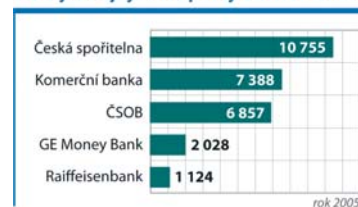
Největší banky podle bilanční sumy

Banky s nejvyšším základním kapitálem

Banky s nejvyššími počty zaměstnanců

Tabulka č. 2: Bankovní sektor (obchodní banky s licenci, stav k 31. 12.)

	2004	2005		2004	2005
Aktiva celkem	2 636 147	2 954 769	Passiva celkem	2 636 147	2 954 769
Pokladní hotovost a vklady u emisních bank	58 060	55 201	Závazky vůči bankám	361 102	409 662
pokladní hotovost	32 106	31 170	Závazky vůči klientům	1 731 862	1 919 486
vklady u emisních bank	25 955	24 032	Závazky z dluhových cenných papírů	214 708	261 928
Dluhopisy státní a emisních bank přijímané k refinancování	291 597	334 603	emitované dluhové cenné papíry	201 555	247 935
Pohledávky za bankami	825 419	919 718	Ostatní passiva	107 681	114 026
Pohledávky za klienty	1 073 879	1 174 339	Výnosy a výdaje příštích období	4 501	4 811
Dluhové cenné papíry	208 650	276 919	Rezervy	16 553	12 741
vydané vládními institucemi	60 425	72 454	Podřízené závazky	8 158	11 996
vydané ostatními subjekty	148 225	204 466	Základní kapitál	70 416	69 820
Akciové, podílové listy a ostatní podíly	10 392	11 504	Emisní ážio	11 296	12 930
Účasti s podstatným vlivem	2 264	3 665	Rezervní fondy a ostatní fondy	31 105	32 147
Účasti s rozhodujícím vlivem	16 339	32 623	Kapitálové fondy	525	1 084
Nehmotný majetek	11 810	11 938	Zisk nebo ztráta za účetní období	33 171	39 417
Hmotný majetek	40 577	36 983		2004	2005
Ostatní aktiva	93 342	93 761	Ziskovost a efektivnost		
Pohledávky u akcionářů	0	0	Zisk z finanční činnosti	103 384	108 958
Náklady a příjmy příštích období	3 819	3 514	úrokový zisk	59 763	64 044
Podrozvahová aktiva	4 513 941	4 874 632	zisk z poplatků a provizí	31 305	31 835
Poskytnuté přísliby a záruky	485 489	582 779	zisk z akcií a podílů	1 369	2 189
poskytnuté přísliby	368 523	437 651	zisk z ostatních finančních operací	10 947	10 890
poskytnuté záruky a ručení	111 294	136 132	• z operací s cennými papíry	3 057	2 232
poskytnuté záruky ze směnek	63	51	• z devizových operací	9 974	4 715
poskytnuté záruky z akreditivu	5 608	8 946	• z derivátových operací	-2 086	3 939
Pohledávky ze spotových operací	59 086	54 843	Správní náklady	48 802	51 632
Pohledávky z pevných termínových operací	3 772 748	3 863 431	Čistá tvorba rezerv, opravných položek a odpisy	10 317	13 084
s úrokovými nástroji	2 884 034	2 822 196	Ostatní provozní náklady (-) nebo výnosy (+)	957	4 935
s měnovými nástroji	886 838	1 030 840	Hrubý provozní zisk	45 262	49 254
s akciovými nástroji	400	3 123	Mimořádné náklady (-) nebo výnosy (+)	-11	1
s komoditními nástroji	137	6 633	Hrubý zisk před zdaněním	45 252	49 255
s úvěrovými nástroji	1 338	638	Daň z příjmu	12 081	9 837
Pohledávky z opčních operací	196 619	373 579	Čistý zisk (+) nebo ztráta (-)	33 171	39 417

Zeptali jsme se Ing. Bohuslava Podušky, ředitele úseku interního auditu České spořitelny, a.s.

Na úvod bych vás rád představil zejména mladší generaci čtenářů našeho časopisu. V první polovině 90. let jste

stál u zrodu Komory auditorů a řadu let jste byl jejím viceprezidentem. Později jste byl jedním ze zakládajících členů a prezidentem Českého institutu interních auditorů. Od roku 1994 řídíte úsek interního auditu v jedné z největších tuzemských bank. Z uvedeného je patrné, že máte bohaté zkušenosti s bankovními audity, a to z vnějšího i vnitřního úhlu pohledu.

Můžete se pokusit o porovnání přístupu vlastníků a managementu bank k auditu v první polovině 90. let a nyní?

Přístup se v uplynulých třinácti letech značně změnil, a to jak ve vztahu ke statutárnímu auditu a auditorským firmám, tak i k činnosti interních auditorů. Pokud jde o statutární audit, vlastníci i manažeři bank jej v první polovině 90. let chápali jako povinnost, kterou jim ukládá zákon. Zajímalo je pouze to, aby auditor vydal výrok bez výhrad. Nutno podotknout, že výstupy auditora tehdy sloužily zejména managementu a dozorčím radám, kde v bankách byl zastoupen stát. Význam statutárního auditu vzrostl až po privatizaci bank a vstupu za-

hraničního kapitálu do tohoto sektoru. Rozšířil se okruh uživatelů výročních zpráv, výsledků hospodaření a dalších výstupů, které ověřují auditorské firmy. Akcionáři, investorská komunita, zákazníci – pro všechny tyto skupiny jsou výrok auditora a ověřené informace roční účetní závěrky podle IFRS velmi důležité.

Došlo také k razantnímu posunu v přístupu vlastníků i managementu bank k internímu auditu. Zpočátku byla práce interních auditorů chápána jako někdejší kontrola, inspekce, a teprve ve druhé polovině 90. let začal být interní audit vnímán jako určitá nezávislá profese. Pozitivní roli zde sehrál regulátor (ČNB), a to jak legislativou, tak přímou podporou. Interní audit v bankách získal na významu zejména po

roce 2000, kdy se stal nepostradatelnou, nezávislou, objektivní a ujišťovací poradenskou službou, a neodmyslitelnou součástí správy a řízení společností (corporate governance). Zákon o bankách a opatření ČNB jednoznačně stanovily bankám povinnost mít zřízen útvar interního auditu, a to včetně jeho obsahové náplně.

Jaké máte zkušenosti s externími auditorskými společnostmi?

Moje zkušenosti s auditorskými firmami a výsledky jejich práce jsou pozitivní. Nutno říci, že činnost externích auditorů se v uplynulých letech podstatně změnila. Jestliže kdysi tvořily příjmy za statutární audit 75 % z celkové odměny auditora a 25 % připadalo na poradenství, dnes se tento poměr obrátil. Zhruba 3/4 příjmů statutárního auditora v bance tvoří odměny za poradenství, které povolují předpisy a kde nehrozí konflikt zájmů (statutární auditor nesmí zajišťovat poradenskou činnost v oblastech, které jsou předmětem auditu). Rád bych podotkl, že zmíněný poměr se týká pouze statutárního auditu. Banky totiž spolupracují

s auditorskými firmami v širším měřítku a stává se, že jedna firma provádí statutární audit a jiná zajišťuje určitou poradenskou činnost.

Bez ohledu na posun „od auditu k poradenství“ lze konstatovat, že úroveň externích auditorů je vysoce kvalitní a má stoupající trend. Vyplývá to i z hodnocení, které každý rok provádíme. Náš útvar interního auditu totiž hodnotí činnost statutárního auditora formou dotazníkové akce, při níž se různé útvary i management banky vyjadřují k práci auditora (přidané hodnotě, nezávislosti, komunikaci, poradenství, zkušenostem auditora, kvalitě výstupů a podobně). Jediným problémem, s nímž se setkáváme, je častá obměna auditorských týmů, která vyvolává nutnost znovu a znovu vysvětlovat zejména mladším kolegům určitá bankovní specifika.

Do jaké míry spolupracují externí a interní auditori ve vaší bance?

V České spořitelně je tato spolupráce velmi rozvinutá. O hodnocení práce externího auditora jsem se již zmínil. Úsek interního auditu v ČS vykonává

tzv. funkci koordinátora celého procesu práce statutárního externího auditu. Začíná to tím, že navrhujeme představenstvu a dozorčí radě výběr statutárního auditora pro příslušný rok a definujeme rozsah činností, které se od něj očekávají. Jakmile je auditor vybrán a schválen dozorčí radou banky a následně ČNB, úzce s ním spolupracujeme, a to jak při tvorbě harmonogramu jednotlivých aktivit, tak při samotném průběhu auditu. Jde o to, že techniky práce při externím a interním auditu jsou velmi podobné, a pokud se externí auditor ujistí o spolehlivosti výstupů interního auditu, může je využít. V naší bance jde například o výstupy týkající se inventarizace, hodnocení rizikovitosti vybraných aktiv (zejména úvěrů), hodnocení účinnosti a efektivnosti řídicích a kontrolních procesů, zabezpečování konfirmací ap. Na druhé straně: Při sestavování harmonogramu činnosti interního auditu bereme v úvahu, jaké aktivity plánuje externí auditor, a snažíme se vyvarovat duplicitních činností. Obecně lze říci, že vzájemná spolupráce je oboustranně prospěšná.

-jd-

Banky z pohledu auditora

Většina auditorů u nás – ale stejně to platí i v zahraničí – nebude nikdy stát před problémem, jak uspokojivě realizovat bankovní audit. Výslednice nejrůznějších příčin a následků, včetně určitého odstupu mých starších a zkušenějších českých kolegů od tohoto specifického a na počátku devadesátých let nového problému, mě přivedla k tomu, že jsem jako nově kvalifikovaný auditor podepisoval první auditorskou zprávu České národní banky a orientace na tento sektor a mé bankovní specializace jsem od té doby nikdy nelitoval. Můj příspěvek do tohoto tematického čísla našeho časopisu rozhodně není míněn jako příručka pro nebankovní auditory, jak se stát auditory bankovními, ale usiluje spíše o určité rozšíření obzoru. Pokud auditorům přispěje k hlubšímu pochopení vztahů mezi podnikateli a bankami, budu to považovat za osobní autorský úspěch.

Úvod aneb jak jsou rozdány karty

Prvotní starostí obchodních a výrobních podniků je vyrobit nebo nakoupit kvalitní výrobek a s určitou marží jej prodat. Finance, včetně účetnictví, představují určitou podpůrnou funkci, která umožňuje vyhodnotit, jak jsou v té primární funkci úspěšné. V bankovníctví je tento filosofický přístup jiný: **finance jsou v bankách produktem samy o sobě** a účetnictví je nástrojem, bez něž je řízení banky naprosto nemyslitelné. Bankovní auditor je tedy přirozeně, aniž by o to specificky usiloval, vtažen daleko hlouběji do podstaty bankovního podnikání, než bývá zvykem u auditu běžné obchodní společnosti. Druhým výrazným specifikem je **četnost bankovních transakcí** za účetní období. V menší obchodní společnosti je přijatelné, a často i neefektivnější, omezit ověřová-

ní kontrolních systémů na minimum požadované auditorskými standardy a ověřit zůstatky a obraty klíčových účtů testy věcné správnosti. I v relativně malé bance je takovýto přístup nereálný, neboť čas na provedení auditu po skončení účetního období je omezen na několik týdnů – a rok od roku má tendenci se zkracovat – a auditorovi nezbývá než se při ověřování většiny položek soustředit především na analytické postupy a kontrolní systémy. Řadu let prosazuji názor, že předpokladem každého auditu je – snad s výjimkou těch nejmenších společností – **týmová práce**. Pro audit v bankovníctví to platí snad více než kde jinde, neboť **rozsah auditorských postupů i potřeby specializace jednotlivých členů auditorského týmu vyžadují sestavení a efektivní spolupráci řady odborníků**. Nezasírám, že právě tyto zkušenosti mě vedly k tomu, že

jsem vždy prosazoval, aby byla auditorská profese otevřena vysokoškolákům bez ohledu na studovaný obor, neboť jsem získal velmi dobré praktické zkušenosti ze spolupráce s absolventy např. matematických nebo technických oborů v bankovním auditu, kteří, pokud jsou dostatečně zaujati pro tuto profesi a projdou úskalími profesní kvalifikace, jsou pro auditorskou profesi jednoznačným obohacením.

Na předchozí poznámku je více než logické navázat dalším specifickým bankovním, a tím je **otázkou řízení finančních rizik, která ve většině případů odděluje**

úspěšné instituce od těch druhých. Banky, na rozdíl od běžných obchodních společností, zpravidla nekrachují proto, že se jim nedaří efektivně prodávat jejich produkty ani z důvodu – byť sebevětších – bankovních loupeží, ale proto, že se jim nedaří řídit finanční rizika, kterým jsou vystaveny. Zcela úmyslně zde hovořím o řízení, a nikoliv o minimalizaci finančních rizik, protože pokud by např. klíčová bankovní aktivita, jakou je půjčování peněz, byla bez rizika, většina vkladatelů by dala přednost přímému půjčení peněz dlužníkům a banky by prakticky ztratily smysl své existence. Proto úroveň, likvidní, ale i celá řada dalších finančních rizik, obvykle řazených pod tržní riziko, představuje klíčovou otázku při řízení bankovní instituce a potažmo též při je-

jím auditu. Na rozdíl od běžných podnikatelských rizik jsou finanční rizika relativně dobře kvantifikovatelná, a proto je jejich měření, řízení, vykazování ze strany banky a ověřování ze strany auditora věnována taková pozornost. Právě tato oblast klade zcela specifické kvalifikační nároky na auditorský tým, které opodstatňují specializaci a výše zmíněné využití technicky kvalifikovaných a zdatných expertů v auditorských týmech.

V neposlední řadě je třeba zdůraznit, že banky pečují o značné množství „peněz těch druhých“ a **jejich neúspěch** proto ne-

obvykle jen neúspěchem podnikatelským, ale i systémově makroekonomickým, **je vždy předmětem veřejného zájmu a je tudíž i problémem veskrze politickým.** Politickým řešením této situace je podřízení komerčního bankovníctví relativně striktní

finanční regulaci, většinou ve formě bankovního dohledu a s tím souvisejícími regulačními požadavky. Regulace bankovníctví je velmi dynamicky se vyvíjejícím fenoménem, který směřuje od původně jednoduchých regulačních metod prosazovaných na národní úrovni ke komplexním, mezinárodně harmonizovaným regulačním nástrojům, na jejichž vrcholu stojí v současné době mezinárodně sdílený koncept regulace kapitálové přiměřenosti známý pod názvem Basel II. Rozsah tohoto článku neumožňuje příliš podrobnou analýzu tohoto přístupu a případné zájemce o bližší seznámení mohou odkázat na webové stránky centrální banky www.cnb.cz. Faktem však zůstává, že tyto nové přístupy kladou nové a náročné požadavky na kvalifikaci bankovních auditorů,

kterí musí poskytnout ujištění regulátorovi o souladu banky s těmito požadavky a proto Komora auditorů ČR věnovala tomuto vývoji dlouhodobou pozornost a podílela se spolu s Českou národní bankou a Českou bankovní asociací na vývoji české legislativy, která implementuje tyto požadavky.

Menší než malé množství historie českého bankovního auditu

Historii vyčlenění českého bankovního účetnictví jako specifické účetní disciplíny zmiňuje ve svém obsažném článku v tomto čísle pan inženýr Lorenc z centrální banky (viz str. 16). Pro bankovní auditory představoval určitý přelom až rok 1993. Auditóři byli při auditu bankovních účetních závěrek za tento rok, vzhledem k účinnosti nového zákona o účetnictví, který přinesl koncept obezřetnosti, a vzhledem k požadavku na audit všech licencovaných bank, postaveni před problémem, jak mají být přiměřeným způsobem vyčíslena rizika a ztráty, kterým jsou bilance – a často i podrozvahy – českých bank vystaveny.

Politická objednávka na financování nově vznikajících a kapitálově nevybavených podnikatelů a podnikatelských skupin nově vytvořeným bankovním sektorem v kombinaci s relativní nezkušeností bankovních manažerů a bankovních expertů na řízení finančních rizik, fatálních nedostatků při správě a řízení nově založených obchodních společností a nedokonalostí právního systému a jeho soudního vynucování vedla k vytvoření ekonomicky značně třaskavé směsi. Pozitivním důsledkem tohoto vývoje byl v prvních několika letech dobrý vývoj makroekonomických ukazatelů, který však byl v druhé polovině devadesátých let vystřídán ekonomickou krizí, která byla především účtem za předcházející léta.

Úloha bankovních auditorů byla v tomto období velmi obtížná. Řada výhrad obsažená v audi-

torských výrocích z tohoto období, překvapivá střídání auditorských společností, výroky politických představitelů o přehnaných požadavcích auditorských společností... a po několika letech, kdy se problémy staly již zřejmými, masivní státní podpora – to vše svědčí o převážně pozitivní úloze auditorské profese v té době. Skutečnou výzvou pro auditory byla identifikace problémových oblastí, kvantifikace deficitů a komunikace s vedením bank směřující buď k úpravě účetních závěrek, nebo ke kvalifikaci auditorských výroků v případě rozdílného názoru auditora a vedení banky. Úsměvnou reminiscencí na toto období je dosud platný požadavek českých účetních předpisů, že účetní jednotka vytváří na identifikovaná rizika a ztráty opravné položky bez ohledu na to, zda je jejím hospodářským výsledkem zisk anebo ztráta. V této souvislosti mohu prohlásit, že jsem se v té době skutečně setkal na zasedání představenstva významné české banky s argumentem, že je nesmysl tvořit další opravné položky, když už jsou ve ztrátě a nemají tedy zisk, z něž by tyto opravné položky mohli tvořit. Zde považuji za vhodné zdůraznit, že to byli právě auditoři, kteří si první uvědomili křehkost bilancí českých bank v té době. Na první kvalifikované výroky následně pozitivně zareagoval bankovní dohled centrální banky, který vydal bankám interní doporučení, aby se v budoucnosti pokud možno vyhnuly výhradám ve výrociích auditorů, což mělo pozitivní vliv na přístup vrcholového vedení bank k včasnému zachycování reálných ztrát v bankovních rozvahách. Přesto však řada zejména menších bank, většinou v důsledku špatného řízení úvěrového rizika, druhou polovinu devadesátých let ve zdraví nepřežila a účet za podporu rozvoje českého podnikatelského sektoru z větší části nenesl bankovní vkladatel, ale byl „spravedlivě rozdělen“ mezi všechny daňové poplatníky. Z pohledu řízení rizik je třeba zdůraznit, že až do měnové krize v roce

1997, která přinesla extrémní výkyvy v měnové a úrokové oblasti, bylo klíčovou výzvou pro auditory správné posouzení řízení úvěrového rizika a posouzení kvantifikace úvěrových ztrát ze strany jednotlivých bank. V této době, kdy se jednalo o miliardové ztráty na opravných položkách k úvěrovému portfoliu a kdy česká ekonomika nebyla zdaleka tak komplexně integrována do ekonomiky evropské a světové, bylo řízení drobných výkyvů v úrocích nebo měnových kurzech pro většinu bank a jejich auditorů spíše onou pověstnou „třešničkou na dortu“ než reálným a významným problémem. Růst úrokových sazeb na desítky a v krátkodobém horizontu až stovky procent v květnu 1997 pak představoval první skutečnou zkoušku ohněm pro systémy řízení tržních rizik bank působících v Česku a od bankovních auditorů si vynutil, aby této oblasti věnovali v budoucnosti spolu s otázkou úvěrových a likvidních rizik výrazně větší pozornost, než tomu bylo v minulosti.

S výhodou zpětného pohledu můžeme říci, že vyřešením několika posledních problémů a dotažením privatizace klíčových komerčních bank na přelomu tisíciletí se podařilo stabilizovat český bankovní systém a auditorská profese zde sehrála vesměs pozitivní roli. Současná doba staví před bankovní auditory spíše výzvy vyvolané vývojem účetních a regulačních systémů. Většina bank řešila komplexní přechod na účetnictví v souladu s IFRS, a to buď jako základního a – nebýt zásahu do českého daňového práva – jediného účetního rámce nebo jako rámce používaného pro vykazování výsledků pro účely konsolidace celé bankovní skupiny. Na tento náročný úkol bezprostředně navazoval přechod regulačního výkaznictví o kapitálové přiměřenosti na pravidla Basel II a v letošním roce banky čeká zapracování náročných požadavků Evropské směrnice o trhu s finančními nástroji MiFID (Markets in Financial Instruments Directive).

V čem je konkrétně bankovní audit specifický?

Již v úvodu jsem se pokusil nastínit specifika bankovníctví z pohledu auditora. V následující části bych se rád věnoval hlavním praktickým důsledkům těchto specifíků při auditu bank.

Je-li klíčovým rizikem v bance riziko úvěrové, představuje pro auditora ověření portfolia úvěrů a úvěrových rizik skrytých v ostatních finančních nástrojích prvotní a zásadní úkol, který je často řešen samostatným týmem. Mezi klíčové dovednosti auditora zde patří analýza účetních výkazů dlužníků, práce se statickými i dynamickými modely využívanými bankami při řízení rizik, s nástroji jako jsou migrační matice, pravděpodobnostní počet, posuzování reálné hodnoty záruk a kolaterálů používaných k zajištění úvěrových rizik a v řadě případů i diskuse s vrcholovým vedením banky o přiměřenosti vytvořených opravných položek.

Další oblastí je ověřování systémů řízení a údajů vykazovaných v účetních závěrkách o likvidním a tržním riziku. V této oblasti jde především o ověřování nastavení systémů, jejich citlivosti, správnosti klasifikací a rozhodovacích tabulek, nastavení kontrol zajišťujících bezchybné výkaznictví dat, které se nejen vykazují externím uživatelům a bankovnímu dohledu, ale které se především využívají v každodenním řízení bankovní instituce.

Ke specifickým bankovního auditu patří též problematika ověřování ocenění finančních nástrojů, které jsou často oceněny reálnou hodnotou. V případě likvidních kotovaných nástrojů je porovnání s cenami na finančních trzích k rozvahovému dni více méně rutinní záležitostí, nároky na auditory však výrazně vzrostou v případě, že je ke stanovení reálné hodnoty použito oceňovacích modelů. Pro běžné nástroje se využívá především metoda diskontovaných peněžních toků, kde je klíčovým problémem ověření vstupních dat modelů, pro opční nástroje se používá řada sofistikovaných

metod, vycházejících buď z původního modelu Black-Scholes nebo z binominálního modelu, a právě v této oblasti je kvalitní oprášení matematických znalostí auditora z vysokoškolských studií k nezaplacení.

Další kritickou oblastí je soulad používaných účetních metod s dynamicky se vyvíjejícími požadavky účetních standardů (českých či mezinárodních), které se zejména v oblasti finančních nástrojů nevyznačují přílišnou jednoduchostí a jednoznačností. Bankovní účetní

mi termíny sestavení, zveřejnění a schvalování účetní závěrky, nemá k dispozici. Typickou ukázkou tohoto problému je požadavek rozdělit změny fondu z přecenění realizovatelných cenných papírů na pohyby vzniklé přeceněním realizovatelných cenných papírů a na pohyby vzniklé jejich prodejem nebo vypořádáním.

Auditem účetní závěrky, případně konsolidované účetní závěrky, což bývá zejména při auditu rozsáhlejších finančních konglomerátů obsahujících pojišťovny, pen-

běrovým způsobem, doplňujícím jeho vlastní poznatky z dohlídek v komerčních bankách a pro auditora taková zakázka znamená velmi podrobné ověření celého systému řízení rizik a vnitřní kontroly v zadané oblasti a jeho porovnání se vzorovými etalony a optimální bankovní praxí.

Shrnutí a perspektivy bankovního auditu

Z výše uvedeného je zřejmé, že kvalitní audit bankovních institucí je klíčovou otázkou veřejného zájmu. Auditor při něm musí respektovat jak zájmy široké veřejnosti, která bankám svěřuje své vklady, tak i zájem regulátora na získání kvalitních a spolehlivých informací o jednotlivých objektech dohledu. V neposlední řadě musí respektovat i zájem investorů a akcionářů jednotlivých bank, a to zejména v případě, když jsou bankovní akcie obchodovány na kapitálových trzích, což nebývá v tomto oboru překvapivé. Bankovní audit klade široké nároky na hluboké oborové znalosti, schopnost analýzy bankovních i běžných podnikatelských závěrek a trendů, matematické nároky při ověřování modelů, efektivit a reálných hodnot, metodické nároky zejména v oblasti účtování finančních nástrojů (včetně řady drobných rozdílů mezi českými a mezinárodními účetními standardy) a podrobné znalosti pravidel bankovní regulace.

Dovolím si tedy na závěr popřát řadu úspěšných bankovních auditů svým profesním kolegům, kteří se rozhodli a dostali příležitost se této auditorské disciplíně věnovat, a poděkovat pozornému čtenáři, který dočetl až k těmto řádkům.

Ing. Petr Kříž, FCCA

Autor je partnerem společnosti PricewaterhouseCoopers Audit, předsedou Bankovní pracovní skupiny Evropské federace účetních zalců FEE a podvýboru pro finanční instituce KA ČR.

i auditori jistě z vlastní zkušenosti potvrdí, že především požadavky na účtování snížení hodnoty úvěrových portfolií bank, časové rozlišení úroků na bázi efektivní úrokové sazby a požadavky na ověřování efektivnosti zajišťovacích vztahů patří k analytickým i programátorským lahůdkám a většina běžně dostupných informačních aplikací jim není dosud zdaleka přizpůsobena.

Samostatnou kapitolou jsou pak při auditu banky požadavky na zveřejnění informací, které jsou zejména v oblasti IFRS značně rozsáhlé a vyžadují v řadě případů průběžné shromažďování účetních dat během období. V této oblasti se auditor může často dostat do situace, že při ověřování těchto dat na konci auditu zjistí chybějící údaje, které však banka, často několik dnů před pevný-

zijní fondy i jiné finanční instituce operace podobná armádnímu cvičení s přesným harmonogramem úkolů pro klienta i auditora, úloha bankovního auditora nekončí. Na bankovní auditory jsou kladey ještě další doplňující požadavky, kterými je ověřování hlášení o obezřetném podnikání pro bankovní dohled, tj. konkrétně hlášení o úvěrové angažovanosti a kapitálové přiměřenosti. Těmito hlášeními banky prokazují regulátorovi, že mají řádným způsobem rozložené úvěrové portfolio a že mají dostatek kapitálu ke krytí případných ztrát z rizik, kterým jsou vystaveny tak, aby nebyly ohroženy vklady veřejnosti. Konečně má bankovní dohled právo vyžádat si od auditora ověření systému řízení rizik určité banky nebo jeho specifické části. Tento nástroj využívá bankovní dohled v poslední době vý-

Proč je účetnictví bank opředeno takovou záhadou?

Při nejrůznějších setkáních s odbornou a laickou veřejností i při mé občasné pedagogické činnosti jsem se velmi často setkal s představou zvláštního tajemna, do kterého je opředeno účetnictví obchodních, centrálních nebo specializovaných bank. Pocit zvláštnosti je velmi často spojen i s pocitem určité obavy a až neprostupnosti. Protože se v této oblasti pohybují již několik desetiletí, rád bych všem čtenářům dokázal, že tato obava je celkem zbytečná. Ve svém příspěvku se pokusím i ukázat důvody, proč tomu tak s největší pravděpodobností je.

Na úvod kratší pohled do historie...

V období před rokem 1989 všechny účetní jednotky v naší zemi účtovaly podle jednotné účtové osnovy, která byla společná pro všechny typy subjektů. Pro účetní i ostatní uživatele proto bylo snadné se vzájemně domluvit, protože všichni používali stejné označení syntetických účtů, i když si pro svou činnost vybírali jen takové účty, které pro ně přicházely v úvahu. Pro speciální bankovní operace byly vyčleněny cca tři speciální syntetické účty. Je nutné si uvědomit, že banky nepodnikaly a ani neprováděly (z dnešního pohledu) žádné finanční operace. Prováděly jen úvěrové operace na „podporu plnění státního plánu“. Zásadní politické změny v naší zemi přišly bezprostředně po tom, co již bylo rozhodnuto o změnách v bankovním systému, zejména o oddělení emisní činnosti od běžných komerčních aktivit k 1. lednu 1990. Nejmarkantnějším projevem tohoto procesu mělo být rozdělení bývalé Státní banky československé na emisní banku a na obchodní banky, které tvořily dnešní Komerční banka v Čechách a na Moravě, Všeobecná úverová banka na Slovensku a původní Investiční banka jako specializovaná banka. Současně vznikly i legislační podmínky pro zakládání

nových obchodních bank, a to i na privátní bázi.

Již v průběhu jarních a letních měsíců roku 1990 při jednáních o znovupřijetí bývalého Československa za řádného člena MMF bylo doporučeno pro zajištění srozumitelnosti při analýzách a mezinárodním porovnávání účetních výkazů urychleně připravit účtovou osnovu obvyklou v tržních podmínkách a opírající se o mezinárodní účetní standardy. Na základě doporučení expertů MMF a Světové banky byla za základ této účtové osnovy vzata účtová osnova pro francouzské obchodní banky. K tomu nás vedl jednak obdobný postup, který zvolilo Polsko, ale i značná podrobnost francouzské osnovy. Ta byla sice organizována až do úrovně osmimístných analytických účtů, ale vysoká míra státních zásahů ve Francii byla filozoficky velmi blízká našemu dřívějšímu pojetí jednotné účtové osnovy. Bylo tedy strategicky rozhodnuto nejít cestou přesně definovaných výstupů v podobě účetních výkazů pro banky, ale podrobněji upravit účetní postupy a umožnit jednotlivým bankám, aby si samy vnitřně náležitě upravily technologii vedení účetnictví. Byl zvolen osvědčený dekadický (desítkový) model účtových tříd, skupin a syntetických účtů, a bankovní operace se rovnoměrně rozprostřely po všech účtových třídách.

V prosinci 1990 dostaly československé banky, téměř o dva roky dříve než ostatní podnikatelské subjekty, jako vůbec první subjekty u nás do ruky účtovou osnovu připravenou pro tržní prostředí. Úkol to byl do značné míry průkopnický, a o to složitější, že pro některé, zejména finanční operace v té době ještě neexistovalo příslušné české názvosloví a do účetnictví byla poprvé zakomponována např. dnes již samozřejmá zásada opatrnosti.

Další vývoj v oblasti účetnictví byl poznamenán bouřlivým rozvojem

bankovního dohledu centrální banky a koncem devadesátých let plnou implementací všeobecně uznávaných mezinárodních účetních standardů a dříve vydané 4.

a 7. směrnice Evropských společenství pro účetní závěrky bank. Stejně tak byl v této oblasti patrný i narůstající význam zahraničních vlastníků v našich bankách. Implementace nejrůznějších účetních systémů mateřských bank nakonec vyústila v opačný trend, kdy striktně závazné syntetické účty byly opuštěny a závaznost ponechána jen na úrovni účtových skupin.

Specifikem naší účtové osnovy pro banky je také to, že platí jak pro obchodní a specializované banky, tak pro banku centrální, která v ní má pro svoje operace vyhrazenou speciální účtovou třídu. Další zásadní změnou byla pozdější implementace této účtové osnovy i na družstevní záložny, obchodníky s cennými papíry a investiční společnosti a fondy vydaním vyhlášky č. 501/2002 Sb.

Vývoj v oblasti účtových osnov v České republice přirozeným vývojem dospěl do stádia, kdy máme pro jednotlivé typy subjektů různě strukturovanou účtovou osnovu, od definování závazných účtových tříd (pro komerční a zdravotní pojišťovny) přes závazné účtové skupiny (podnikatelské subjekty, banky, Pozemkový fond) až po závazné syntetické účty pro nepodnikatelské subjekty, rozpočtovou sféru nebo územně samosprávné celky. Banky tedy stojí v pomyslné škále různých typů subjektů právě uprostřed, a velmi různorodá hlavní nebo vedlejší činnost bank samozřejmě determinuje i složitost účetnictví bank.

Co je specifického na operacích bank?

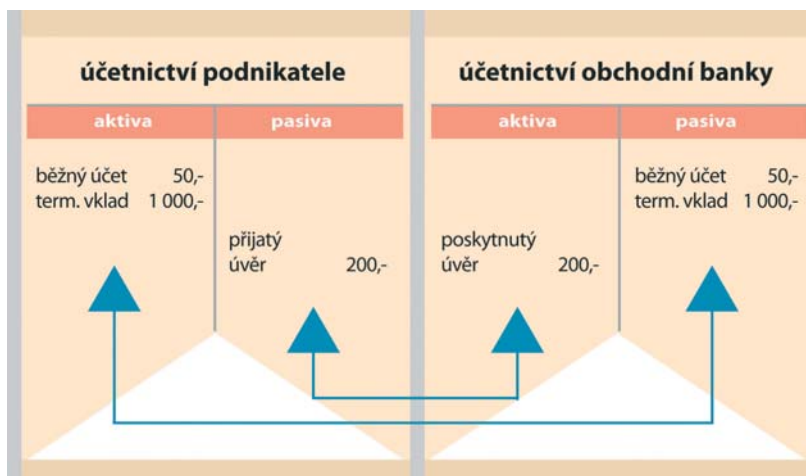
Vedení účetnictví a sestavování účetních výkazů univerzálních nebo specializovaných bank odrážejí specifické operace, které tyto subjekty

provádějí. Klasickou funkcí bank je soustřeďování volných peněžních prostředků a jejich poskytování jiným subjektům, čili soustřeďování prostředků v podobě vkladů klientů a poskytování v podobě úvěrů jiným klientům. Mimo tento okruh operací provádějí banky další tzv. „neutrální“ či zprostředkovatelské operace, při kterých se nemění celkový objem aktiv nebo pasiv. Typickým příkladem je provádění platebního styku klientů bank, směnárenských obchodů nebo úschov pro klienty. Nejzásadnější odlišností obchodních bank od ostatních ekonomických subjektů je podíl cizích prostředků v jejich bilancích. Na rozdíl od ostatních subjektů představují závazky vůči klientům z titulu přijatých depozit kolem 3/4 bilanční sumy bank, nebo na druhé straně vlastní prostředky banky dosahují maximálně kolem 10 % celkových závazků. Tento vysoký podíl svěřených prostředků v bilancích bank zdůvodňuje také potřebu přísnější regulace jejich podnikání na trhu a zvýšenou kontrolu těchto subjektů formou **bankovního dohledu** ze strany centrální banky nebo jiného specializovaného subjektu. Poskytnuté úvěry generují největší část příjmů bank, ale současně také představují nejrizikovější část bilance, protože ohrožení návratnosti poskytnutých úvěrů může ohrozit i návratnost vkladů svěřených bance.

Zhodnocování vložených prostředků formou poskytování nejrůznějších úvěrů v posledních desetiletích vytlačují jiné formy zhodnocení, zejména provádění nejrůznějších operací s cennými papíry. Bez základních znalostí zásad těchto operací s finančními nástroji nemůžeme pochopit ani změny, které v jejich důsledku probíhají v bilancích bank. Specializované peněžní ústavy (např. stavební spořitelny, hypoteční banky) provádějí jen některé operace, proto se můžeme v jejich bi-

lancích setkat jen s určitými prvky, na rozdíl od univerzálních obchodních bank.

Vazbu mezi účetnictvím podnikatelského subjektu (klienta) a jeho obchodní bankou můžeme znázornit na **následujícím schématu**:

Vzájemné vztahy jsou tedy zobrazovány úplně obdobně jako u dlužníka a věřitele. K zajištění souladného vykazování vztahů mezi klienty a bankami proto účetnictví bank tradičně používá pro označení jednotlivých stran opačná znaménka, než je obvyklé v účetnictví podnikatelských subjektů (klientů). Aktiva bank jsou zpravidla záporným znaménkem, pasiva bank kladným znaménkem. Klienti bank tak obdrží na výpisu z banky zůstatky s odpovídajícími zůstatky pro svoje účetnictví. Některé výpočetní systémy bank místo aritmetických znamének používají např. symboly DB (debet) a KR (kredit).

K obsahu jednotlivých bankovních účtových tříd

Účtová třída 1 je v bankách vyhrazena pro pokladni a mezibankovní operace. Účty představují nejlikvidnější peněžní hotovost v domácí nebo zahraniční měně a úložky na běžných nebo termínovaných vkladech v jiných bankách, a to jak v tuzemsku, tak

v zahraničí. Uvedené vztahy se týkají jak vkladového nebo depozitního vztahu s ostatními obchodními bankami, tak vztahu s bankou centrální. Velké množství vzájemných bankovních operací se provádí formou repo obchodů, kdy

přijetí nebo vypůjčení peněz je podloženo převodem bonitních cenných papírů. Z pohybu kurzů držených cizích měn také banky inkasují významné zisky či ztráty v podobě kurzových rozdílů. Současně jsou v této třídě evidovány i vzájemné úvěrové obchody bank a operace v nejrůznějších systémech vzájemného mezibankovního zúčtování, včetně např. tuzemského napojení na systém CERTIS¹ a tvorbu povinných minimálních rezerv u centrální banky. Nově od roku 2002 jsou do třídy 1 zahrnuty také vzájemné vklady, přijaté a poskytnuté úvěry mezi družstevními záložnami, obdobně jako mezi bankami.

Účtová třída 2 slouží pro zachycení všech vztahů s klienty. Slouží k evidování poskytnutých standardních a klasifikovaných úvěrů klientům bank či družstevních záložen, přijatých depozit na nejrůznějších vkladových produktech bank nebo záložen, emitovaných krátkodobých dluhopisů, které mají fakticky také povahu přijatých vkladů, a speciálního okruhu

¹ CERTIS = **C**zech **E**xpress **R**eal **T**ime **I**nterbank **G**ross **S**ettlement **S**ystem, který je jediným systémem mezibankovního zúčtování v České republice.

operací státní pokladny (rozpočtové příjmy a výdaje, státní finanční aktiva, mimorozpočtové prostředky a státní fondy). Posledně jmenované účty vede na základě zákona o rozpočtových pravidlech² jen banka centrální. V této účtové třídě je vždy vedeno nejvíce analytických účtů, zpravidla podle jednotlivých komerčních produktů, a to jak v oblasti úvěrů (např. úvěry na pohledávky, investiční, kontokorentní, hypoteční apod.), tak v oblasti vkladů. V případě vkladů nabízejí obchodní banky nejrůznější kombinace služeb a produktů podle svých technických a ekonomických možností, nejen s nástroji platebního styku (namátkou např. platební či úvěrové karty, šeky, internet nebo GSM banking), ale stále více i s investičními nástroji nebo pojištěním klientů. Tyto účty jsou vždy vedeny na jméno klienta. Výstupem z analytické evidence banky je písemný nebo elektronický výpis z účtu pro účely klienta, jak je znázorněno v předchozím schématu.

Třída 3 představuje ostatní finanční majetek, což jsou zejména vzájemné vnitřní vztahy mezi tuzemskými a zahraničními pobočkami banky, účty dlužníků a věřitelů z nejrůznějších dodavatelsko-odběratelských nebo ostatních aktivit, jak je to obvyklé u všech ekonomických subjektů. Dále do této třídy patří dohadné účty, účty časového rozlišení, ale zejména účty cenných papírů k obchodování či prodeji na finančním trhu. Banky jako specifické instituce na rozdíl od ostatních subjektů provádějí celou řadu operací, kdy se příjem nebo výdej peněz přesně nekryje s účetním obdobím (např. úrok nebo poplatek je od klienta vybírán dopředu, či naopak placen zpětně, a to nejen na jedno období, ale i na různě dlouhou dobu). Proto je promítnutí těchto nákladů či výnosů do hospodářského výsledku banky do značné míry nezávislé na pohybu hotovosti. Cenné papíry, jak již bylo zmíněno, představují nový fenomén bilancí obchodních bank

a vyžadovaly by nejen samostatný článek, ale možná několik samostatných sborníků. Dnes jsou postupy tuzemských bank v této oblasti již plně harmonizovány s mezinárodními účetními standardy IAS 32 a 39. Zájemce o podrobnější informace si jistě najde dostatek studijních zdrojů.

Účtová třída 4 je obdobou účtové třídy 0 podnikatelské účtové osnovy. Mimo účtů pro standardní evidování hmotného a nehmotného investičního majetku, jeho oprá-

Náklady	Podíl	Výnosy	Podíl
Úroky z přijatých vkladů	40 %	Úroky z poskytnutých úvěrů	70 %
Věcné náklady	30 %	Přijaté poplatky a odměny	20 %
Placené daně	25 %	Ostatní výnosy	10 %
Odpisy, tvorba rezerv a opravných položek	5 %		

vek, účtů pořízení nebo zásob zahrnuje i dlouhodobé finanční investice v podobě účastí (dceřiných společností) s podstatným nebo rozhodujícím vlivem. Operace bank v této oblasti se v ničem neliší od postupů jiných podnikatelských subjektů.

Pro dlouhodobé závazky, kapitálové účty a závěrkové operace byla vytvořena **účtová třída 5**. Zde zřizované analytické účty slouží k evidování emitovaných dlouhodobých dluhopisů, upsaného a splaceného kapitálu, kapitálových fondů, rezerv, podřízeného dluhu, účtů oceňovacích rozdílů, ale i pomocných účtů pro otvírání a uzavírání účetních knih, dosaženého zisku či ztráty za předchozí účetní období, či hospodářského výsledku ve schvalovacím řízení.

Třída 6 a 7 je vyhrazena pro náklady a výnosy. Zatímco podnikatelské účetnictví používá pro členění nákladů a výnosů druhovou podobu, náklady a výnosy bank jsou rozčleněny podle činností na oblast finančních činností (např.

pro mezibankovní operace, operace s klienty, s cennými papíry, ostatní operace), správních nákladů, tvorbu a použití rezerv a opravných položek a mimořádných nákladů či výnosů. Označování účtů je symetrické, tzn. že příslušný účet v nákladech má zpravidla i odpovídající protiúčet výnosů.

V této souvislosti je vhodné připomenout specifický **charakter výsledků obchodních bank** z hlediska podílu jednotlivých nákladů a výnosů na tvorbě celkového hospodářského výsledku banky.

Podíl jednotlivých položek se může lišit podle typu nebo charakteru banky. Banky mají v několika posledních desetiletích tendenci zvyšovat podíl přijatých poplatků a odměn, aby vydělávaly i na klientech, kteří udržují nízké zůstatky na svých účtech a od bank si nekupují úvěrové produkty.

Poměrně specifickou funkci v účetnictví bank plní podrozvahové **účty ve třídě 9**. Zde se podvojně účtuje o všech budoucích potenciálních pohledávkách a závazcích bank, popř. slouží i k dalším evidenčním účelům. Účty tedy odrážejí operace, které ještě nenastaly, ale banky se k nim formou nějakého kontraktu zavázaly a v budoucnosti mohou znamenat přijaté nebo naopak poskytnuté plnění dalším stranám, a tedy i změnu pohledávek a závazků v rozvaze. Zde banky evidují např. přísliby úvěrů, přijaté nebo poskytnuté záruky nebo zástavy, závazky ze spotových nebo termínovaných operací.

² podle § 33 zákon č. 218/2000 Sb.

Třída 0, jak bylo naznačeno, byla zřízena dodatečně, aby bylo možné lépe popsat vztahy bank, a je vyhrazena pro specifické měnové a emisní operace centrální banky. Zde jsou evidovány aktivní i pasivní vztahy k domácím obchodním bankám, zahraničním partnerům, včetně MMF a Evropského systému centrálních bank nebo závazku z titulu emitovaného oběživa.

Co říci na závěr?

Dobrá informovanost vlastníků, vkladatelů, zaměstnanců, správních orgánů i široké veřejnosti je základem budování dobrého jména každé obchodní banky, pojišťovny nebo obchodníka s cennými papíry. Kvalitní řízení, dobrý informační systém a především účetnictví je vedle dobrého rozhodovacího systému, dobré kontroly a vedení základním kamenem každé dobré banky.

V minulosti se účetnictví a statistika v bankovním sektoru vyvíjely jako dvě nezávislé disciplíny, ale instalací rozsáhlých informačních systémů v bankách se rozdílnost těchto disciplín fakticky setřela. Obchodní banky využívají rozsáhlé informační systémy a jejich databáze jak pro provádění svých obchodů a účtování o nich, tak pro potřeby zjišťování podkladů pro rozsáhlé a pravidelně se opakující zjišťování pro potřeby regulátora. V metainformačním systému centrální banky, kde jsou uvedeny všechny pravidelné výkazy pro potřeby měnové statistiky a bankovního dohledu centrální banky, jsou popisy funkčních oblastí a informačních prvků pro obchodní banky provedeny přímo nástroji účetnictví, a to nejen do úrovně účtové osnovy, ale i podstatně hlouběji. Účetnictví se tak stalo přirozeným „dorozumivacím“ jazykem – ne-

jen mezi samotnými účetními, ale i statistiky, auditory, poradci a širokou ekonomickou veřejností, která čte a využívá údaje z účetnictví bank a ostatních finančních institucí.

Ing. Miloslav Lorenc

Ing. Miloslav Lorenc (nar. 1952) je absolventem VŠE v Praze a od roku 1977 zaměstnancem bývalé Státní banky československé, později České národní banky. Po celou dobu pracuje v oblasti bezhotovostního platebního styku a účetnictví. V roce 2003 absolvoval stáž v Evropské centrální bance a je členem Komise pro akční plán v oblasti účetnictví a auditu Ministerstva financí ČR.

Faust – první otevřený auditorský systém, který se skutečně vyvíjí

Auditorský systém Faust doznal od uvedení na trh (na podzim 2005) již řadu funkčních rozšíření, na kterých se významnou měrou podílili několik významných auditorských firem v ČR. Na základě této spolupráce byl přijat plán funkčního rozšíření aplikace Faust 2.0 pro rok 2007.

Od pozitivního přijetí členy KAČR zůstává systém rozdělen do několika základních modulů tak, aby postihoval celou auditorskou agendu:

zakázky

modul přehledně zobrazuje jednotlivé zakázky včetně kontaktů, termínů a dalších klíčových údajů

spis auditora

slouží k ukládání a správě dokumentů auditorského spisu v elektronické podobě

auditorské testy

podrobně zaznamenává výsledky programu auditu a vede přesnou historii průběhu auditorských testů

účetní databáze

systém umožňuje jednoduše načíst účetní deník klienta v elektronické podobě a pomocí nejúčinnějších filtrů vybrat velmi rychle klíčové operace dle hladiny významnosti, příp. získat náhodný výběr z jednotlivých dokladových řad. Tato část systému přináší auditorům největší časové úspory a v plánu budoucího vývoje proto připravujeme řadu dalších funkčních rozšíření.

Cena systému Faust není vázána počtem uživatelů ani dobou používání. Platba se vztahuje pouze k počtu serverových instalací. Díky otevřenosti celého systému je následně možné objednat jakékoliv funkční rozšíření.

Více informací o produktu Faust lze najít na www.fragaria.cz.

Společnost Fragaria s.r.o. poskytuje odborné služby i v dalších oborech, např.:

- ☞ informační systémy
- ☞ redakční systémy
- ☞ skladové a evidenční systémy
- ☞ internetové prezentace
- ☞ internetové obchody
- ☞ webdesign
- ☞ správa sítí

Evropská směrnice o trzích s finančními nástroji – MiFID

Směrnice Evropské unie o trzích s finančními nástroji neboli MiFID (Markets in Financial Instruments Directive) je jednou ze tří hlavních regulačních iniciativ, která v posledních letech společně s pravidly kapitálové přiměřenosti (Basel 2) a Solvency 2 ovlivňuje odvětví finančních služeb. Směrnice v řadě oblastí aktualizuje a rozšiřuje rozsah a působnost směrnice o investičních službách

množství finančních a investičních služeb poskytovaných zákazníkům a stále větší propracovanosti finančních instrumentů. Jejím cílem je harmonizovat ochranu investorů a umožnit přeshraniční služby v EU při zajištění větší transparentnosti cen finančních instrumentů. Mnoho lidí se domnívá, že působnost MiFID se bude vztahovat výhradně na investiční společnosti

entům, což by mohlo vést k vyššímu objemu transakcí investičních firem, jejichž velikost jim umožňuje zajistit, aby transakce byly cenově konkurenceschopné a služby prodávány vhodným způsobem.

S růstem transparentnosti finančního trhu se pro investory rozšíří možnosti výběru, přičemž budou směřovat k těm investičním firmám, které je budou schopny přesvědčit o své účinné a efektivní organizaci. Řada investičních firem může nalézt příležitosti k většímu využívání sdílených služeb v rámci skupiny, což jim umožní redukovat náklady a využívat stávající informační technologie a infrastrukturu back-office, a tím obstát vůči cenám konkurence. Nákladové výhody plynoucí z většího objemu transakcí povedou investiční firmy k tomu, aby ve větší míře prováděly přeshraniční akvizice ve snaze rozšířit zákaznickou základnu rychleji než konkurence.

Taktické/provozní dopady

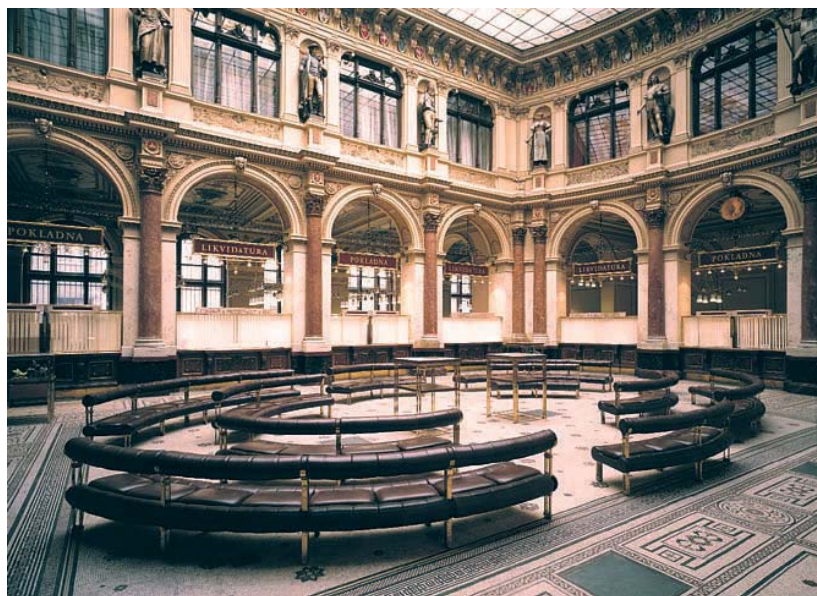
Evropská směrnice o trzích s finančními nástroji se zabývá zejména taktickými a provozními změnami, které je třeba zavést, aby se zajistilo dodržování zákonných požadavků. Jde o výzvu daleko větší, než se původně očekávalo, zejména kvůli počtu změn, které je nutno zvládnout do listopadu 2007.

Požadavky lze rozčlenit do čtyř hlavních oblastí:

1. Rozsah služeb

Směrnice rozšiřuje rozsah služeb regulovaných v EU. Jsou v ní například zahrnutý následující nástroje, které ve směrnici o investičních službách zahrnuté nebyly: deriváty, komoditní deriváty, kreditní deriváty a finanční kontrakty na vyrovnání rozdílů.

Regulovány jsou nyní i určité investiční služby. Kromě přijímání a přenosu příkazů týkajících se fi-

(ISD). Na rozdíl od Basel 2 však bude doba od jejího vytvoření po tvorbu regulačních opatření a jejich zavedení do praxe daleko kratší. Implementace je plánována na listopad 2007.

MiFID rozšiřuje seznam investičních služeb, finančních instrumentů a regulovaných trhů povolených podle této směrnice, upřesňuje povinnosti domácího a hostitelského dohledu, stanovuje specifické požadavky týkající se provozování činnosti a způsobu obchodování firem podle dané směrnice a usiluje o konzistentnější uplatňování těchto požadavků v různých zemích Evropské unie prostřednictvím rámcových předpisů. Potřeba směrnice o trzích s finančními nástroji vzniká díky rostoucímu

a regulované trhy, ale v zásadě do její působnosti mohou spadat i retailové banky a jiní poskytovatelé finančních služeb, pokud poskytují jednu nebo více specifických investičních služeb nebo činností regulovaných směrnicí.

Na dopady směrnice o trzích s finančními nástroji může být nahlíženo z dvojí perspektivy: na strategické úrovni a taktické/provozní úrovni.

Strategické hledisko

Na strategické úrovni jsou dopady nejvíce patrné na globální investiční banky působící v EU, správce aktiv, makléře a burzy. S rozšiřováním svých služeb získají tyto společnosti díky zavádění jednotného trhu efektivnější přístup k přeshraničním kli-

nančních nástrojů a realizace příkazů jménem klientů zahrnuje MiFID rovněž investiční poradenství a provozování vícestranných (alternativních) obchodních systémů (tzv. multilateral trading facilities).

2. Způsob obchodování

Výčet oblastí pokrytých pravidly, které se týkají způsobu obchodování, je poměrně široký, od klasifikace klientů přes poskytování poradenství, testování vhodnosti a náležitosti obchodů realizovaných jménem klientů, pravidla týkající se nejlepšího provedení příkazů (best execution) a jejich dokládání, až po zveřejňování informací o transakcích.

Požadavky povedou ke změnám toku informací v rámci společnosti a rovněž k nastavení informačních

systémů tak, aby mohly spravovat data a v budoucnu doložit plnění zákonných norem.

3. Organizační požadavky

Evropská směrnice o trzích s finančními nástroji stanovuje nové a přísnější požadavky týkající se organizace obchodní činnosti ve firmách podléhajících regulaci, zejména v oblasti dodržování zákonných norem, interního auditu, řízení rizik, outsourcingu, informačních systémů a kontrol a evidence. Řada firem, které spadají pod rámec regulace směrnice, bude muset například zřídit samostatná oddělení pro dodržování zákonných požadavků (compliance), interního auditu a řízení rizik. Se vzrůstajícím zaměřením na outsourcing a centra sdílených služeb ve střední Evropě budou fir-

my muset zajistit splnění požadavků směrnice v oblasti outsourcingu.

4. Trhy a transparentnost

Směrnice výrazně zvyšuje požadavky na cenovou transparentnost před a po realizaci obchodu, zejména v případě firem, které často a systematicky obchodují s klienty na vlastní účet.

Výzvou MiFID je propojit oddělení compliance, informační technologie a front office, middle office a back office finančních trhů tak, aby bylo možné využít výhod plynoucích z nových požadavků v rámci krátkého a náročného časového harmonogramu.

Mike Jennings

partner pro finanční instituce Deloitte

Je to s kampeličkami tak zlé? Aneb vzpomínky jednoho auditora...

Když se řekne kampelička, většinou lidem vstávají hrůzou vlasy na hlavě. Představují si, jak by se připravili o své úspory, kdyby si je v některé záložně uložili. Tak byly v minulých letech kampeličky vylíčeny v médiích. Pravda je, že mnohé skutečně zkrachovaly a jejich management se špatně staral o svěřené prostředky. O těch, které však hospodařily dobře a dodržovaly veškeré zákony a předpisy, se ale nepsalo. Většinou se špatné hospodaření svádělo na chybné zákony, na nedokonalé předpisy a podobně. Mnohé z toho je pravda, ale bylo to jen vinou nesprávných předpisů?

Když mě asi před deseti lety požádala jedna malá kampelička o audit, byl jsem z toho rozpačitý. V prvé chvíli jsem to chtěl odmítnout, protože se zaměřuji na výrobní podniky a v bankovním jsem ne-

měl žádné zkušenosti. Jejich naléhání bylo silnější a zdůrazňovali, že jsem u jejich klientů známá osoba a že budou mít ke kampeličce větší důvěru – když audit přijmu. Popravdě řečeno, měl jsem z toho strach. Výsledkem bylo, že jsem začal pročítat veškeré zákony a předpisy, které se týkaly bankovním a zejména kampeliček.

Bál jsem se, že kdyby se kampelička dostala do problémů, zklamal bych všechny důvěřivé klienty a oni přišli o své úspory. První, co jsem zamítl, bylo ověřovat hospodaření podle vzorků. Prověřoval jsem všechny položky v účetnictví a každý poskytnutý úvěr jednotlivě (každý rok

dvakrát), a to nejen jak je zajištěno jeho případné neplnění, ale také jak je pravidelně splácen. Bylo to zpočátku pracné, ale po určitých zkušenostech jsem zjistil, že to není tak nezajímavé a měl jsem neustále celé hospodaření kampeličky jako na dlani. Věděl jsem o každém pohybu peněz, kam šly a že nejsou ohroženy. Mimochodem,

Kolego, nepřipadá vám, že to s tou pracovností poněkud přeháníte?
Kresba I. Svoboda

v těch dobách mi vyšlo, že „nejohroženějšími penězi“ byly ty, které měla kampelička uloženy v Komerční bance.

Kampelička měla vypracované detailní vnitropodnikové předpisy, za jakých podmínek a záruk může svým členům půjčovat peníze, a ty byly stoprocentně dodržovány. Postupně jsem ztrácel obavy a členům kampeličky jsem mohl téměř s jistotou vydat výrok, že veškeré účetní a právní předpisy byly dodrženy a že nemusí mít o své úspory obavy. Se vstupem do EU se ale bohužel změnil zákon, zvýšila se povinná částka základního kapitálu na 35 mil. Kč. Na tuto částku členové kampeličky nedosáhli a kampelička musela vstoupit do likvidace. Hodnotím-li zpětně celý „život kampeličky“, za celou dobu nebyl ani jeden člen připraven o jediný haléř, veškeré úvěry (až na jeden, který však byl dobře zabezpečen zástavní smlouvou a po prodeji nemovitosti řádně splacen) byly pravidelně

spláceny, a i nyní v době likvidace jsou řádně spláceny, a hospodaření kampeličky může sloužit jako školní příklad.

V této souvislosti mě napadají dvě myšlenky. Jedna se týká minulosti, druhá budoucnosti. Co se dělo v těch „špatných kampeličkách“, které udělaly celé myšlenky družstevního bankovníctví ostudu? Copak tam nebyly vypracovány vnitřní směrnice pro pohyb peněz, jejich půjčování nebo převádění? Jak byly v těchto kampeličkách prováděny audity? Co dělal dohled ministerstva financí předtím, než k těm podvodům došlo?

Druhá myšlenka mě „dráždí“ – když vidím reklamy, v nichž banky nabízejí „úvěry na počkání“, a to ve značné výši. Jak se k tomu staví auditoři, když takové nehorázné reklamy slyší? Předpokládám, že k poskytnutým úvěrům požadují opravné položky ve značné výši v okamžiku jejich poskytnutí. A co se mi zdá nejsmutnější, je to, že

zmíněné reklamy zcela diskreditují myšlenku poskytování úvěrů. Proč se vážné banky přibližují filozofii supermarketů?

Co dalo za námahu, než byl v oně kampeličce vypracován vnitřní řád pro poskytování úvěrů, jak musel být každý úvěr podle své výše zajištěn a kdo se musel zaručit za jeho splácení. Aby si každý, kdo si úvěr bere, byl vědom vážnosti situace. A nyní si můžete „koupit úvěr jako housku na krámě“. To nesouvisí se zdoluhavou administrativou. Ta byla v kampeličce mnohem rychlejší, ale neubírala nic na vážnosti aktu vzít si úvěr.

Přemýšlím, jaký to bude mít dopad na mladou generaci a vzpomínám na román E. Troilletové „Růže na úvěr“, ve kterém byla tato situace velmi krásně popsána.

Doc. Ing. Karel Novotný, CSc.
auditor, č. osv. 260
Organizační kancelář Praha

Reakce na algoritmus MF ČR k výpočtu ukazatelů podle ustanovení § 10 odst. 4 písm. b) zák. č. 420/2004 Sb (zveřejněno v časopise Auditor 10/2006)

V časopise Auditor č. 10/2006 byl zveřejněn algoritmus pro jednotný výpočet finančních ukazatelů podle § 10 odst. 4 písm. b) zákona č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí, ve znění pozdějších předpisů, který byl zpracován Ministerstvem financí České republiky. Jak daný příspěvek uvádí, je cílem tohoto algoritmu zajištění jednotného výpočtu ukazatelů v rámci celé České republiky. Z hlediska algoritmů výpočtu navržených Ministerstvem financí považuji za nutné upozornit na některé metodické problémy, které jsou v navržených výpočtech obsaženy.

a) problematika vymezení rozpočtových příjmů

Koncepcí, kdy do dané položky načítáme fakticky nad rámec daného zákona jak konsolidované rozpoč-

tové příjmy, tak i výnosy z hospodářské činnosti, je mi velice blízká. Nicméně, aby nedošlo k metodické chybě, mělo by v rámci rozpočtových příjmů dojít k vyloučení příjmů ze zapojení prostředků hospodářské činnosti, neboť to jsou prostředky, které v minulosti fakticky prošly výnosy hospodářské činnosti, a pokud danou úpravu neprovedeme, dojde k duplicitnímu zahrnutí částí příjmů.

b) ukazatel podílu pohledávek na rozpočtu

V této souvislosti bych uvedl dvě zásadnější poznámky:

1. Jak vyplývá z mé poznámky uvedené pod bodem a), objevují se ve jmenovateli ukazatele rozpočtové příjmy a výnosy z hospodářské činnosti. Abychom k sobě porovnávali relevantní veličiny, měly by se v čitateli také objevovat pohledávky, které s danými činnostmi souvisí – neboli, bylo by rozhodně metodickou chybou zapojovat do výpočtu například po-

hledávky související s operacemi na účtech cizích prostředků (jde zejména o problematiku sdružení). Nicméně v řádku 75, který podle dané metodiky má být pro výpočet využit, jsou načteny i pohledávky za účastníky sdružení (účet 358).

2. Na druhou stranu je ale nutno pamatovat, že existují další naprosto standardní pohledávky, které navrhovaný algoritmus pomíjí. Jde zejména o pohledávky na účtech skupiny 27 (tj. poskytnuté přechodné „rozpočtové výpomoci“). Zde je třeba zdůraznit, že neexistuje žádný metodický rozdíl mezi pohledávkou z půjčky poskytnutou zaměstnanci z FKSP (účet 335 – tj. podle dané metodiky do výpočtu zahrnovaný) a půjčkou na určitou dobu pro občanské sdružení. Dle mého názoru není sebelepší důvod pohledávky skupiny účtů 27 z výpočtu vynechávat. (Situace by byla jiná, pokud bychom detailněji diskutovali cíl daných ukazatelů a došli například k tomu, že bychom dané ukazatele měli považovat za indikaci vymáhání pohledávek. Pak bychom samozřejmě oblast půjček měli pominout úplně, nicméně bylo by nutno očistit i pohledávky z řádku 75 rozvahy i o další položky – zmiňme například účet 343.) Obdobná poznámka se týká i účtů 066 a 067.

K této problematice ještě jednu poznámku technického charakteru, která je pro znalého čtenáře asi nadbytečná. Pokud uvažujeme o zapojení již odepsaných pohledávek v podrozvaze (to je již samo o sobě interpretačně diskutabilní), je nutno brát v úvahu ty pohledávky, které jsou také relevantní jmenovateli, tj. nemělo by jít o veškeré pohledávky v podrozvaze.

c) ukazatel podílu závazků na rozpočtu

Asi největší problém je nutno spatřovat ve vymezení závazků.

1. Pro mne naprosto nepochopitelně došlo k nezařazení bankovních úvěrů do závazků (řádek 196). Toto považuji za technický omyl, který by ale vykazované hodnoty naprosto znevážil.
2. Za jednoznačnou chybu také považuji nenačtení zůstatku na účtu 272 (přechodné finanční výpomoci mezi rozpočty) – z hlediska věcného se jedná o standardní půjčené prostředky.
3. Ke zvážení je samozřejmě i otázka případného zahrnutí přechodných účtů pasivních, které znamenají faktické závazky z titulu hospodářské činnosti – osobně bych toto také do daného ukazatele načetl.
4. Velice zajímavou se jeví snaha o vyloučení závazku k zaměstnancům (účty 331 a 336). To pravděpodobně souvisí se snahou o očištění o prostředky, které byly na konci roku převedeny na

Já bych se na to vykašlal. Půl roku tady něco počítáme, a teď nám řeknou, že je to k ničemu.

Kresba: I. Svoboda

depozitní účet – tj. již jsou finančně kryty v okruhu cizích prostředků. Metodicky je to lákavá myšlenka, nicméně je nutno upozornit na následující zásadní problémy:

- Odvod mzdových prostředků na depozitní účet není povinností, ale pouze dispozicí. Podle mých zkušeností například s tímto nepracuje zhruba 1/3 z obcí, u kterých se pohybují. U takových obcí ale vyloučení účtů 331 a 336 z čitatele nedává žádnou logiku a není ho možno provádět.
- Je nutné si uvědomit, že převod na depozitní účty se týká pouze mezd hlavní činnosti (v rámci okruhu činností doplňkových jsou mzdy standardně zahrnuty v nákladech hospodářské činnosti). Tj. v případě obcí, kde se objevuje silný podíl mezd v hospodářských činnostech, by bylo nutno pro správný výpočet tento vliv ošetřit.
- Asi nejzásadnější poznámkou je to, že se nelze zastavit pouze u mezd. Opět platí: Pokud chceme přijmout to, že poměrujeme srovnatelné, je nutno při výše uvedeném definování jmenovatele (tj. rozpočtové příjmy a výnosy za hospodářskou činnost) závazky očistit o další položky, které nemají věcnou souvislost s veličinami jmenovatele – tj. závazky související například se sdruženími bez právní subjektivity (účet 368), závazky související s cizími prostředky (zde se může objevovat větší výčet účtů, nejčastěji jde o závazky vykázané na účtu 379, ale pouze část z vykázané hodnoty syntetiky).

d) ukazatel podílu zastaveného majetku na celkovém majetku ÚSC

Domnívám se, že omezení jmenovatele na stálá aktiva nemá žádný interpretační důvod. Všichni víme, že drtivá většina zastaveného majetku je v přípa-

dě ÚSC představována nemovitostmi. Pokud by tedy interpretace měla směřovat k vyčíslení, jaký je podíl zastaveného majetku na dané relativně homogenní skupině aktiv, měli bychom v rámci jmenovatele brát v úvahu pouze účty 021, 022 a 031 (není důvod například započítávat software na účtu 013 apod.). Pokud však máme brát daný ukazatel jako výraz ohrožení části hodnoty aktiv realizací zástavních práv, je logičtější poměření k celkovým aktivům. Navržený algoritmus však stojí někde na půli cesty mezi těmito pohledy a dle mého názoru nedává žádný smysl (byť vydedukovat, co by daný ukazatel měl vlastně vypovídat, je samo o sobě ošidné).

Závěrem bych chtěl vyjádřit svůj názor, že pouze na bázi použití syntetických účtů nelze v případě územně samosprávných celků vytvořit jednotnou kvalitní metodiku výpočtu ukazatelů. Objevuje se zde řada specifik, a to jak z hlediska metodiky a kvality účtování, tak i z hlediska věcných specifik jednotlivých subjektů. Sestavení kvalitních vypovídajících ukazatelů je pak v řadě případů otázkou detailní znalosti posuzovaného subjektu, různých úprav vstupních údajů právě s ohledem na různou metodiku zaúčtování. Při sestavování ukazatelů

je také v řadě případů nutno započítávat vliv účetních chyb (v případě ÚSC nejčastěji nezaúčtované položky aktiv, případně závazků). Z výše uvedených důvodů doporučuji zvážit, zda by měly být popsány algoritmy používány.

Pokud bych se k této problematice chtěl vyjádřit ještě obecněji, musím trvat na tom, že před definováním jakékoliv ukazatelové soustavy a její věcné náplně (ať se jedná o ukazatelovou soustavu vytvářenou pro konkrétní subjekt či pro celou skupinu subjektů), je třeba vymezit cíle daných ukazatelů. To se v případě ukazatelů podle § 10 odst. 4 písm. b) zákona č. 420/2004 Sb. nestalo a následkem jsou problémy s jejich obsahovou náplní. Navíc jsem přesvědčen, že dané ukazatele jsou naprosto nedostatečné pro vyhodnocení trendů, a to například s ohledem na velkou meziroční variabilitu v objemu rozpočtových příjmů v návaznosti na dotace. Tedy pokud mají finanční ukazatele v případě ÚSC skutečně sloužit, musí být definována mnohem ucelenější soustava s pečlivějším vážením interpretací jednotlivých ukazatelů.

Ing. Zdeněk Nejezchleb
auditor, č. osv. 1940

Meritum Daně 2007 Průvodce komplexní daňovou praxí

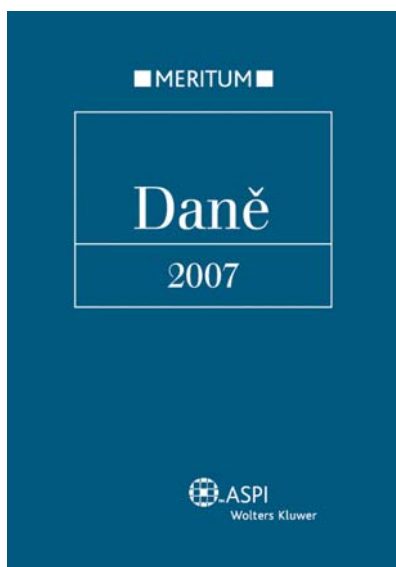
Pravděpodobně z důvodu častých a mnohdy koncepčních změn daňové legislativy je poměrně obtížné na trhu odborné literatury narazit na

publikaci encyklopedického charakteru, která by pokrývala daňovou problematiku v celém spektru a která by byla udržována v aktuálním legislativním stavu. Jednou z mála výjimek v tomto směru je publikace Meritum Daně 2007 z nakladatelství ASPI.

Uspořádání publikace, která navazuje na vydání z minulých let, obsahuje poměrně přehledné členění výkladu podle jednotlivých tematických oblastí (nikoli tedy podle jednotlivých paragrafů zákonů apod.). Např. výklad problematiky darů jako nezdanitelné části základu daně fyzických, resp. právnických osob najdeme v části věnované Dani z příjmů, v díle věnovaném Daňovým a nedaňovým výdajům, úpravám daňového základu, v oddíle Položky upravující základ da-

ně. Toto členění je doplněno rejstříkem a rozčleněním textu do margináliemi očíslovaných částí – na tyto marginální odkazy je v textu bohatě odkazováno, čímž je práce s publikací skutečně přehledná.

Protože změn pro období roku 2007 bylo skutečně relativně hodně a letošní vydání publikace vyšlo poměrně brzy, byl jsem zvědav, jak se kolektivu autorů podařilo publikaci udržet aktuální a zda je novinkám věnována dostatečná pozornost. S potěšením jsem musel konstatovat, že na žádnou neaktualnost jsem nenarazil a novinkám je (s přihlédnutím k možnostem takového komplexního díla) věnována pozornost včetně zpracování metodického pokynu D-300 do výkladu daní z příjmů.

V části věnované správě daní a poplatků (mimoходом obsahuje poměrně bohatou judikaturu) je tak vysvětlena od 1. 1. 2007 zavedená nová úprava sankcí v daňovém řízení, v části věnované daním z příjmů je vysvětlena nová úprava cestovních náhrad, v části Daň z nemovitostí je věnována pozornost placení daně z nemovitostí spoluvlastníky od 1. 1. 2007 atd.

Lze tedy konstatovat, že uvedená publikace je cenným praktickým pomocníkem, po kterém často sáhne nejen daňový odborník (toho bude zajímat např. doplnění výkladu DPH o judikaturu Evropského soudního dvora), ale kterýkoli „běžný“ daňový subjekt, který se v určité oblasti teprve potřebuje zorientovat.

Ing. Pavel Běhounek

Meritum Daně 2007

Autor: kolektiv

Počet stran: 1036

ISBN 978-80-7357-246-4

Cena: 895 Kč

Vydalo nakladatelství ASPI, a. s.

www.aspi.cz

Co najdete v e-příloze č. 3/2007

Téma čísla: Bankovníctví

Finanční leasing dle IAS 17 a odložená daň – poskytovatel leasingu

V současné době je řada společností poskytujících finanční leasing postavena před složitý úkol přípravy účetní závěrky v souladu s Mezinárodními standardy pro finanční výkaznictví (IFRS). Vzhledem k předmětu podnikání je třeba aplikovat IAS 17, který vykazování finančního leasingu upravuje a má významný dopad finanční výkazy. Při provedení této úpravy je třeba zvážit její dopad na vykazovanou odloženou daň. Článek se zabývá dopadem úpravy účtování finančního leasingu dle IAS 17 na odloženou daň. Problematika je řešena z pohledu poskytovatele finančního leasingu.

Finanční leasing dle IAS 17 a odložená daň – nájemce

Druhý článek ing. Davida Batala, který najdete v e-příloze Auditor č. 3, přístupné na webových stránkách Komory auditorů www.kacr.cz v části pro auditory, se zabývá stejnou problematikou, ale z pohledu leasingového nájemce.

Na pomoc auditorům

Některé poznatky z ověřování inventarizací majetku a závazků

V příspěvku ing. Vladimíra Schiffera jsou uváděny některé negativní poznatky z ověřování inventarizací při auditu účetní závěrky, které za určitých předpokladů a v určitých souvislostech mohou vést auditora až k odmítnutí výroku.

Zaujalo nás

Jsou příspěvky na odstraňování elektrozařízení daňovým nákladem?

Zákon o odpadech ovlivňuje finanční, účetní a daňovou politiku výrobců a distributorů elektrických a elektronických zařízení. V případě, že se výrobce rozhodne zabezpečovat sběr a zpracování odpadu individuálně, je povinen příspěvek ukládat na účelově vázaný bankovní účet. Daňové dopady jsou v takovém případě zcela odlišné od kolektivního systému. Více k tomuto tématu najdete v článku Jany Švenkové, jehož úplné znění, převzaté z časopisu Odpady, najdete v e-příloze Auditor.

Účetní závěrka pro podnikatele za účetní období roku 2006

V e-příloze najdete také dokončení příspěvku ing. Radky Kosinové, popisujícího celý proces a veškeré práce související s účetní závěrkou sestavovanou podnikateli, kteří účtují v podvojném účetnictví. Třetí část příspěvku (přetištěna v e-příloze Auditor č. 2/2007 z časopisu Účetnictví v praxi, který vydává nakladatelství ASPI) byla věnována posledním přípravných pracím před uzavřením účetních knih. Tato část se zaměřuje na dokončení kapitoly týkající se sestavení účetní závěrky.

Zaznamenali jsme

Přípravenost na čerpání peněz z EU prozkoumají auditoři PwC

Firma PricewaterhouseCoopers zvězila ve výběrovém řízení ministerstva financí na audit českých řídicích struktur pro čerpání pe-

něz z fondů Evropské unie. Auditoři PwC již prováděli podobný audit v předchozím období 2004 až 2006.

Kontrola hospodaření se obcím nelíbí

Až čtvrt milionu vydají města na Vysočině ze své pokladny za kontrolu hospodaření. Kraj ji přitom dělá zadarmo. Radnice však raději zaplatí, práce kraje se jim zdá příliš hektická. Obcím, které si na kontrolu pozvou soukromou firmu, kraj přispěje. V Pelhřimově zaplatí za přezkoumání výsledků hospodaření zhruba šedesát tisíc korun. Více ke kontrole hospodaření obcí z denního tisku v e-příloze.

Chybí experti s praxí

V roce 2007 bude na českém pracovním trhu i nadále nedostatek specialistů s praxí. V oblasti financí a účetnictví se trh příliš nemění. Poptávka je zvláště po kvalifikovaných odbornících, a to zejména v oblasti interního auditu, finančních analýz, credit controllingu a obecně účetnictví.

Bankovní sektor patří i v ČR k platové špičce

O jednotlivých profesích podle platového žebříčku si může přečíst v článku převzatém z časopisu Bankovníctví. V přehledu jsou uvedeny i platy auditorů v jednotlivých krajích.

-av-

Vítězný přípitek: Dirk Kroonen, Pavel Juříčka a Mirek Topolánek.

Vyhlášení soutěže Podnikatel roku 2006 na pražském Žofíně

Držitelem ocenění Podnikatel roku 2006 České republiky se stal Pavel Juříček, generální ředitel společnosti Brano Group. Vítěznou trofej převzal koncem února na pražském Žofíně z rukou předsedy vlády Mirka Topolánka a Dirka Kroonena, vedoucího partnera společnosti Ernst & Young, která soutěž v České republice vyhlašuje od roku 2000.

Porota své rozhodnutí zdůvodnila následovně: „Soutěž není jen o číslech, která by se dala sečíst v excelovské tabulce, ale hlavně o zajímavých a úspěšných lidských příbězích, a ten Pavla Juříčka tato kritéria splňuje beze zbytku. Je příkladem amerického snu v českých podmínkách. Začínal od vyučeného frézaře a dnes zaměstnává 2400 lidí.“ -jd-

KPMG se stalo novým partnerem VŠE v Praze

Lepší možnosti pro uplatnění absolventů i studentů na trhu práce – to je hlavní výhoda, kterou vysokým školám přináší spolupráce se soukromým sektorem. Novým partnerem Vysoké školy ekonomické

v Praze se v této souvislosti stala společnost KPMG ČR, která má bohaté zkušenosti v oblasti profesního uplatňování studentů a absolventů v praxi. Oznámili to rektor VŠE prof. Ing. Richard Hindls, CSc. a Pavel Závitkovský, partner KPMG zodpovědný za nábor absolventů. Nadstandardní spolupráce mezi oběma institucemi by měla pomoci ještě více rozvíjet talenty studentů a absolventů, umožňovat jim prohlubovat a porovnávat své zkušenosti s ostatními a získávat praktické zkušenosti ruku v ruce s těmi teoretickými. -jd-

Společnost Tacoma podpořila soutěž Právník roku 2006

Jedním z partnerů slavnostního vyhlášení celostátní soutěže Právník roku 2006 se stala auditorská společnost Tacoma. Vyhlášení proběhlo ve druhé polovině ledna 2007 v pražském Top Hotelu a zúčastnilo se jej více než 2000 advokátů, soudců, státních zástupců, notářů a exekutorů. Soutěž zorganizovala již podruhé Česká advokátní komora a spo-

Právníkem roku 2006 v oblasti obchodního práva se stal prof. JUDr. Jan Dědič,

lečnost epravo.cz, která provozuje stejnojmenný internetový portál. Právníci soutěžili v několika kategoriích o cenu svatého Yva, patrona právníků.

Právníkem roku 2006 v oblasti obchodního práva se stal prof. JUDr. Jan Dědič, vysokoškolský pedagog a advokát z kanceláře Kocián, Šolc, Balaščík. Stejný titul v oblasti občanských a lidských práv získal veřejný ochránce práv JUDr. Otakar Motejl. Právníkem roku voleným laickou veřejností se stal JUDr. Tomáš Sokol, advokát z kanceláře Brož, Sokol, Novák. -jd-

Nová vedoucí Technical Desk ve společnosti Deloitte

Klára Toušková (37) se stala novou vedoucí oddělení Technical Desk v daňovém a právním oddělení společnosti Deloitte

Czech Republic. Zaměří se zejména na řízení vnitřních znalostí a využití dostupných zdrojů a nástrojů, aby společnost mohla svým klientům poskytovat dokonalejší služby. Oddělení Technical Desk také odborně zkoumá vývoj v daňové legislativě a své poznatky poskytuje svým klientům zdarma v měsíčním bulletinu. Klára Toušková dříve působila ve společnosti Ernst & Young, kde v posledních pěti letech vedla středisko daňových znalostí. Mezi její zájmy patří sport, zejména spinnig, aerobic, turistika a lyžování.

AUDITOR

AUDITOR, číslo 3, 2007, ročník XIV, povolení MK ČR 6934, ISSN 1210-9096. Vydává: Komora auditorů České republiky, IČ 70901473. Redakční rada: předsedkyně: prof. Ing. Libuše Müllerová, CSc., členové: Ing. Eva Fišerová, Ing. Karel Hampl, Ing. Marie Kučerová, prof. Ing. Vladimír Pilný, CSc., e-mail: kac@kacr.cz. Příjem inzerce, sazba, distribuce: Infomedia, spol. s r.o., Hráského 15, 148 00 Praha 4, tel.: 271 911 131, fax: 271 911 128, e-mail: infomedia@infomedia.cz. Tisk: Wendy, s.r.o., Mělník, tel.: 315 625 115. Cena: 90 Kč (pro členy KA ČR zdarma). Vychází 10x ročně. Toto číslo vyšlo 28. 3. 2007. © KA ČR. Všechna práva vyhrazena.

Ing. Irena Pittermannová, Ing. Eva Rokosová, Alena Valešová. Redaktor: Jaromír Dočkal, tel: 251 511 167, e-mail: dockal@ddpress.cz. Adresa redakce: Komora auditorů České republiky, Opletalova 55, 110 00 Praha 1, tel.: 224 212 670, 224 222 178, fax: 224 211 905, e-mail: kac@kacr.cz. Příjem inzerce, sazba, distribuce: Infomedia, spol. s r.o., Hráského 15, 148 00 Praha 4, tel.: 271 911 131, fax: 271 911 128, e-mail: infomedia@infomedia.cz. Tisk: Wendy, s.r.o., Mělník, tel.: 315 625 115. Cena: 90 Kč (pro členy KA ČR zdarma). Vychází 10x ročně. Toto číslo vyšlo 28. 3. 2007. © KA ČR. Všechna práva vyhrazena.